

สรุปข้อสังเกต
คณะกรรมการ
ว่าด้วยสิทธิเด็ก (UN)
ต่อรายงานภายใต้ข้อ 44
แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

Consideration of Reports Submitted By the Thai Government
under Article 44 of the CRC (CRC/C/THA/CO/2)

สรุปข้อสังเกต
คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (UN)
ต่อรายงานภายใต้ข้อ 44 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

Consideration of Reports Submitted By the Thai Government
under Article 44 of the CRC (CRC/C/THA/CO/2)

ISBN.....

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2550

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

กันยายน 2550

ผู้แปล

กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

ผู้ประสานการจัดทำและผลิต

กลุ่มงานส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย

พิมพ์โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

422 ถนนพญาไท (เชิงสะพานหัวช้าง) เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

ตู้ ป.ณ. 400 ปณจ.รองเมือง กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 02 219 2983 โทรสาร 02 219 2983

สายด่วนร้องเรียน 1377

Email: promotenetwork@nhrc.or.th

Website: www.nhrc.or.th

สรุปข้อสังเกต
คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก (UN)
ต่อรายงานภายใต้ข้อ 44 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำนำ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กโดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2535 และมีผลใช้บังคับในประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 ตามเงื่อนไขเวลา กำหนดให้รัฐภาคีเสนอรายงานภายใน 2 ปี นับแต่วันที่อนุสัญญาฯ มีผลใช้บังคับ และทุก 5 ปี หลังจากส่งรายงานฉบับแรก ประเทศไทยได้ส่งรายงานฉบับแรกเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2539 และต่อมาได้ส่งรายงานฉบับที่สอง เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2547

ข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิเด็กต่อรายงานของประเทศไทย ภายใต้ข้อ 44 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนี้ เป็นข้อสังเกตต่อรายงานฉบับที่สอง ซึ่งที่ประชุมแห่งคณะกรรมการสิทธิเด็กได้นำเข้าพิจารณา ในการประชุมครั้งที่ 1113 และ ครั้งที่ 1115 เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2549 และให้ความเห็นชอบ ในการประชุมครั้งที่ 1120 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2549 จุดเด่นของข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิเด็ก อันเป็นประโยชน์ต่อการนำมาปรับใช้เพื่อสานต่อการทำงานด้านสิทธิเด็กในสภาพการณ์ของประเทศไทย คือให้ข้อเสนอแนะกำกับไว้ในแต่ละหัวข้อของรายงาน

โดยที่ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการใช้สิทธิเด็กในประเทศไทยให้สอดคล้องกับหลักการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตามที่ประเทศไทยได้ให้ภาคยานุวัติไว้ และตระหนักถึงประโยชน์แห่งข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิเด็กในการนำมาปรับใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรให้รวบรวม จัดแปล และเรียบเรียงเอกสารข้อสังเกตดังกล่าว เพื่อใช้เผยแพร่ต่อไปในสังคมไทย และหวังเป็นอย่างยิ่งถึงประโยชน์ที่พึงเกิดขึ้นบ้างจากการเผยแพร่เอกสารข้อสังเกตนี้ โดยเฉพาะ ประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิของเด็กในสังคมไทย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

ก. บทนำ

ข. มาตรการติดตามที่ได้ดำเนินการและความก้าวหน้าที่รัฐภาคีได้รับ

ค. ปัจจัยและอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามอนุสัญญา

ง. ข้อกังวลหลักและข้อเสนอแนะ

- มาตรการทั่วไปในการปฏิบัติ
- หลักทั่วไป
- สิทธิพลเรือนและความเป็นอิสระ
- สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและการดูแลเด็กรูปแบบอื่น
- สุขภาพและสวัสดิการพื้นฐาน
- การศึกษา นันทนาการ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม
- มาตรการพิเศษด้านการคุ้มครอง
- พิธีสารเลือกรับต่ออนุสัญญาดำวยสิทธิเด็ก
- การติดตามและการเผยแพร่
- รายงานต่อไป

ภาคผนวก

Consideration of Reports Submitted by States Parties Under Article 44 of the Convention

Convention on the
Rights of the Child

Distr.
GENERAL
CRC/C/TH/CO/2
17 มีนาคม 2549
ต้นฉบับ : ภาษาอังกฤษ

คณะกรรมการสิทธิเด็ก
ครั้งที่ 41 (41 session)
ข้อสังเกตต่อรายงานที่เสนอโดยรัฐภาคี
ภายใต้ข้อ 44 แห่งอนุสัญญา
สรุปข้อสังเกต : ประเทศไทย

1. คณะกรรมการฯ พิจารณารายงานประจำฉบับที่ 2 ของประเทศไทย (CRC/C/83/Add.15) ในการประชุมครั้งที่ 1113 และ 1115 (ดู CRC/C/SR.1113 และ 1115) เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 2006) และมีมติรับในการประชุมครั้งที่ 1120 (CRC/C/SR.1120) ลำดับต่อไปเป็นสรุปข้อสังเกต

ก. บทนำ

2. คณะกรรมการฯ ยินดีที่รัฐภาคีส่งรายงานประจำฉบับที่ 2 พร้อมคำตอบอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรตามประเด็นที่กำหนด (CRC/C/THA/Q/2) ขอขอบคุณแนวทางรายงานการวิเคราะห์ตนเองของรัฐภาคีที่ระบุประเด็นข้อกังวล ขอขอบคุณความพยายามอย่างสูงของผู้ได้รับมอบหมายซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงจากภาคส่วนต่างๆ ที่มาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในช่วงการเจรจา (dialogue)

ข. มาตรการติดตามที่ได้ดำเนินการและความก้าวหน้าของรัฐภาคีที่ได้รับ

3. คณะกรรมการฯ ชื่นชมรัฐภาคีที่รับเอาแนวคิดตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) ที่นิยามว่าเด็กคือผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือด้านสวัสดิการ อันสอดคล้องกับหลักการไม่เลือกปฏิบัติและผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก ยินดีที่มีการแก้ไขหรือผ่านความเห็นชอบกฎหมายหลายฉบับที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามอนุสัญญา เช่น พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999) พ.ร.บ. การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) พ.ร.บ.ค่าชดเชยความเสียหายและค่าชดเชยและค่าใช้จ่ายของผู้ต้องหาในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) (Redress for the Damaged and Compensation and Expenses for Offenders in Criminal Cases) และการแก้ไขประมวลกฎหมายทางอาญา (Penal Code) ปี พ.ศ. 2547 (ค.ศ. 2004) มีผลให้โทษประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตไม่สามารถใช้กับเด็กที่ต้องโทษอาญาที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ขอขอบคุณในการจัดตั้งกลไกสนับสนุนการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศ ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด

4. คณะกรรมการฯ ยินดีสำหรับการให้สัตยาบัน (ratification) หรือภาคยานุวัติ (accession) ต่อเครื่องมือด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศหลายประการ เช่น
- ก. พ.ศ. 2509 (ค.ศ.1966)   กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 (ค.ศ.1999)
  - ข. พ.ศ. 2542 (ค.ศ.1999)   อนุสัญญา ILO เลขที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยเร็วเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็ก (Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labor) เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001)
  - ค. พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980)   อนุสัญญาเฮก เลขที่ 28 ว่าด้วยการลักพาเด็กระหว่างประเทศภาคพลเรือน(Civil Aspects of International Child Abduction) เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002)
  - ง. พ.ศ. 2508 (ค.ศ.1965)   กติการะหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดทุกรูปแบบของการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination) เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2003)
  - จ. พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993)   อนุสัญญาเฮก เลขที่ 33 ว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและความร่วมมือด้านการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมข้ามประเทศ (Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption) เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2004)
  - ฉ. พ.ศ. 2516 (ค.ศ. 1973)   อนุสัญญา ILO เลขที่ 138 เกี่ยวกับอายุขั้นต่ำในการรับเข้าทำงาน (Minimum Age for Admission to Employment) เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2004)

ค. ปัจจัยและอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามอนุสัญญา

5. คณะกรรมการฯ ยอมรับว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติเนื่องจากสึนามิในมหาสมุทรอินเดีย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2004) สร้างความเสียหายอย่างยิ่งต่อชายฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย- ก่อให้เกิดความยากลำบากทางสังคมและเศรษฐกิจและมีผลกระทบต่อชีวิตของเด็กหลายคน ยอมรับถึงสิ่งท้าทายที่รัฐภาคีเผชิญอันเป็นผลของความไม่สงบ (civil unrest) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเรื่องสิทธิมนุษยชนทั้งมวลในประเทศ

ง. ข้อกังวลหลักและข้อเสนอแนะ

1. มาตรการทั่วไปในการปฏิบัติ

(ข้อ 4, 42 และ 44 ย่อหน้า 6 แห่งอนุสัญญา)

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ผ่านมา

6. คณะกรรมการฯ แสดงความพอใจว่าข้อกังวลและข้อแนะนำต่างๆที่ปรากฏในแบบสรุปข้อสังเกต (CRC/C/15/ภาคผนวก 97) ซึ่งยอมรับตามข้อพิจารณาจากรายงานเบื้องต้นของรัฐภาคี (CRC/C/11/ภาคผนวก 13) ได้นำมาแสดงให้เห็นปรากฏผ่านมาตรการทางกฎหมายและนโยบาย อย่างไรก็ตาม ข้อกังวลบางประการและข้อแนะนำที่ให้ไว้ เช่น อายุขั้นต่ำตามกฎหมายของความรับผิดชอบทางอาญา ทะเบียนเกิด การไร้สัญชาติ ผู้อพยพ เด็กแสวงหาที่พักพิง (asylum-seeking) ยังไม่ได้รับการกล่าวถึงอย่างเพียงพอ
7. คณะกรรมการฯ เน้นย้ำถึงความสำคัญของข้อกังวลและข้อแนะนำ และกระตุ้นให้รัฐภาคีใช้ความพยายามทุกประการเพื่อแสดงเรื่องดังกล่าวให้ปรากฏ เช่นเดียวกับปฏิบัติตามข้อแนะนำที่ระบุในแบบสรุปข้อสังเกต

ข้อสงวน

8. คณะกรรมการฯ ให้ข้อสังเกตถึงความพยายามของรัฐภาคีในการทบทวนข้อสงวนและการยอมรับบางส่วนต่อข้อ 7 และ 22 แห่งอนุสัญญา แต่รู้สึกเสียใจที่ข้อสงวนนั้นคงมีอยู่
9. คณะกรรมการฯ เน้นย้ำถึงข้อแนะนำที่ให้ไว้ครั้งก่อน และขอให้รัฐภาคีลองพิจารณาอีกครั้งถึงข้อ 2 และ 22 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งรัฐภาคีให้สัตยาบันโดยปราศจากข้อสงวน โดยนัยนี้ คณะกรรมการฯ กระตุ้นให้รัฐภาคีเพิกถอนข้อสงวนในข้อ 7 และ 22 แห่งอนุสัญญาให้สอดคล้องกับปฏิญญากรุงเวียนนาและแผนปฏิบัติการในการประชุมว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโลก พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) (Vienna Declaration and Plan of Action of the World Conference on Human Rights) (A/CONF.157/23)

กฎหมาย

10. คณะกรรมการฯ ขอขอบคุณต่อมาตรการที่รัฐภาคีใช้ผลักดันให้กฎหมายระดับชาติสอดคล้องกับอนุสัญญา โดยเฉพาะ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าการปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว โดยเฉพาะระดับท้องถิ่น เช่น กรณีเด็กมีข้อขัดแย้งทางกฎหมาย (Children in conflict with law) การค้าเด็ก แรงงานเด็ก การใช้ความรุนแรงต่อเด็ก ต้องได้รับความสนใจมากขึ้นเพื่อประกันว่าจะเป็นไปตามหลักการและเจตนาของอนุสัญญาอย่างเต็มที่ และมีข้อสังเกตว่ากฎหมายที่ใช้ขณะนั้นบางฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา (Penal

Code) ที่กำหนดอายุขั้นต่ำของความรับผิดชอบต่อคดีอาญา (7 ปี) ยังไม่สอดคล้องกับ
อนุสัญญา

11. คณะกรรมการฯ สนับสนุนให้รัฐภาคีสานต่อความพยายามประสานกฎหมายของตนเข้ากับเจตนา (Provision) และหลักการแห่งอนุสัญญา ทั้งสนับสนุนให้รัฐภาคีสานต่อความพยายามเพื่อประกันถึงการนำกฎหมายระดับชาติไปปฏิบัติอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยเผยแพร่ผ่านผู้บัญญัติกฎหมาย เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เช่นเดียวกับจัดกิจกรรมสร้างความตระหนัก เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเด็กดีขึ้น

การประสานงาน

12. คณะกรรมการฯ ให้ข้อสังเกตว่ามีกระทรวง หน่วยงาน และองค์กรรูปแบบอื่นที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศจำนวนมาก ขณะที่พิจารณาถึงบทบาทของสำนักงานเยาวชนแห่งชาติ (National Youth Bureau) มีข้อกังวลว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานดังกล่าวมีจำกัด โดยเฉพาะระดับจังหวัด ภูมิภาค และท้องถิ่น
13. คณะกรรมการฯ แนะนำให้รัฐภาคีสานสร้างความเข้มแข็งของระบบการประสานงานในทุกระดับเพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายระดับชาติเป็นไปอย่างเต็มประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญา

แผนปฏิบัติการระดับชาติ

14. คณะกรรมการฯ ยินดีที่รัฐภาคีสานจัดให้มีแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการระดับชาติ พ.ศ. 2548 - 2558 (ค.ศ. 2005 – 2015) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามผลลัพธ์ที่ระบุในเอกสาร “โลกของเด็ก (A world fit for children)” ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสามัญว่าด้วยเด็ก (General Assembly Special Session on Children) พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002)
15. คณะกรรมการฯ สนับสนุนให้รัฐภาคีสานประกันว่าแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการระดับชาติครอบคลุมทุกเนื้อหาภายใต้อนุสัญญา และทรัพยากรคนและเงินได้รับการจัดสรรอย่างพอเพียงสำหรับการนำไปปฏิบัติอย่างเต็มประสิทธิภาพทุกระดับ คณะกรรมการฯ ยังสนับสนุนให้รัฐภาคีสานประกันถึงการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม รวมทั้งเด็กและผู้เยาว์อย่างกว้างขวาง ในทุกแง่มุมของกระบวนการนำไปปฏิบัติ คณะกรรมการฯ ขอให้รัฐภาคีสานให้ข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติ ผลที่ได้รับ และการประเมินผลตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการในรายงานประจำปีต่อไป

การติดตามโดยหน่วยงานอิสระ

16. คณะกรรมการฯ ยินดีที่มีการจัดตั้งกลไกติดตามผลอิสระ เช่น ผู้ตรวจการรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และอนุกรรมการด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว มีข้อสังเกต

ต่อกิจกรรมที่จัดทำโดยอนุกรรมการดังกล่าว ได้แก่ ดำเนินการตรวจเยี่ยม ติดตามหน่วยงาน และสถาบันที่มีหน้าที่ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ตรวจสอบข้อร้องเรียนเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ ก็กังวลเกี่ยวกับการเข้าถึงง่ายและความสะดวกในการใช้กลไกดังกล่าวที่เด็กทุกคนในประเทศจะได้รับ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรแก่กลไกนั้น คณะกรรมการฯ ยังกังวลว่าข้อเสนอแนะของ กสม. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้นำไปปฏิบัติและติดตามผลอย่างเพียงพอ

17. คณะกรรมการฯ เมื่อพิจารณาตามความเห็นทั่วไปที่ 2 พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) (ดู CRC/GC/2002/2) ว่าด้วยบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เป็นอิสระ รัฐภาคีควรใช้มาตรการอันมีประสิทธิภาพทุกประการเพื่อประกันว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) และผู้ตรวจการรัฐสภา สามารถเข้าถึงง่ายและเป็นมิตรกับเด็กทุกคน สนับสนุนให้รัฐภาคีเสริมสร้างความพยายามสร้างความตระหนักเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้ประโยชน์ของกลไกการร้องเรียนของเด็กที่มีอยู่ คณะกรรมการฯ แนะนำให้ผู้ตรวจการรัฐสภาเพิ่มความสนใจเรื่องเด็ก ทั้งแนะนำให้รัฐภาคีประกันว่า กสม. และผู้ตรวจการรัฐสภาจะได้รับการจัดสรรทรัพยากรคนและเงิน และแนะนำว่าข้อเสนอแนะของทั้งสองหน่วยงานจะได้รับการปฏิบัติตามอย่างเต็มที่และจริงจัง

การจัดสรรทรัพยากร

18. คณะกรรมการฯ มีข้อสังเกตว่ามีการเพิ่มการจัดสรรงบประมาณแก่การพัฒนาสังคมครอบคลุมเรื่องการศึกษา สาธารณสุข บริการสังคม ในช่วงการรายงาน เช่นเดียวกับการจัดตั้งกองทุนคุ้มครองเด็กเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่เด็กและครอบครัว และเพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมสำหรับเด็กที่ดำเนินการโดยหน่วยงานระดับจังหวัด อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ กังวลยังขาดข้อมูลในหลายๆ เรื่อง เช่น การจัดสรรงบประมาณสู่ระดับจังหวัดและอำเภอ สัดส่วนทรัพยากรที่จัดสรรแก่เด็กในกลุ่มอ่อนแอที่สุด และยังกังวลว่ากระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงแห่งมนุษย์ไม่มีผู้แทนระดับอำเภอ กังวลว่าความสามารถของรัฐในการให้บริการสวัสดิการสังคมในระดับตำบลและชุมชนมีจำกัด
19. คณะกรรมการฯ แนะนำให้รัฐภาคีอธิบายข้อมูลการจัดสรรงบประมาณทั้งในระดับชาติและต่ำกว่า โดยเน้นเด็กในกลุ่มอ่อนแอที่สุด ไว้ในรายงานประจำปีหน้า คณะกรรมการฯ แนะนำว่าภายใต้อนุสัญญาข้อ 4 ให้รัฐภาคีจัดลำดับความสำคัญการจัดสรรงบประมาณในทุกระดับ เพื่อประกันการดำเนินการเรื่องสิทธิเด็ก โดยเฉพาะกลุ่มอ่อนแอที่สุด “ให้ได้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มากที่สุด ในจุดที่ต้องการ ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ” สนับสนุนให้รัฐภาคีประกันว่ามีการจัดสรรทรัพยากรอย่างพอเพียงแก่กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงแห่งมนุษย์ทั้งในระดับประเทศและ

ต่ำกว่าเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (Multisectoral response) เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติในเรื่องสิทธิเด็กในประเทศไทย

การรวบรวมข้อมูล

20. คณะกรรมการ ฯ ขอขอบคุณในความพยายามและนวัตกรรมที่ใช้ เพื่อปรับปรุงการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กทุกคนในประเทศ อย่างไรก็ตาม มีข้อกังวลว่ากลไกรวบรวมข้อมูลยังกระจายและไม่เพียงพอที่จะประกันว่ามีการรวบรวมข้อมูลที่จะจัดกระจายอย่างสมบูรณ์และเป็นระบบครอบคลุมทุกประเด็นในอนุสัญญา
21. คณะกรรมการ ฯ เน้นย้ำถึงข้อแนะนำที่ให้เมื่อคราวก่อน และกระตุ้นให้รัฐภาคีสร้างความเข้มแข็งและรวมศูนย์ระบบรวบรวมข้อมูล บุคลากรอย่างเป็นระบบและวิเคราะห์ข้อมูลเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีทุกคนในทุกประเด็นตามอนุสัญญา โดยเฉพาะเด็กในกลุ่มอ่อนแอที่สุด (เด็กของชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง เด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศ เด็กพิการ เด็กถูกทอดทิ้งและถูกกระทำโดยไม่ชอบ เด็กอาศัยในภาวะยากจน เด็กที่มีข้อขัดแย้งทางกฎหมาย เด็กของผู้อพยพและหลบเข้าเมือง เด็กติดเชื้และได้รับผลกระทบจาก HIV/AIDS และเด็กของผู้ประกอบอาชีพทางเพศ ฯลฯ) คณะกรรมการ ฯ กระตุ้นให้รัฐภาคีใช้ตัวชี้วัดและข้อมูลดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพในการกำหนดกฎหมาย นโยบายและโปรแกรมต่างๆ เพื่อปฏิบัติตามอนุสัญญา

การเผยแพร่อนุสัญญา

22. คณะกรรมการ ฯ ขอขอบคุณในความพยายามของรัฐภาคีในการนำสมาชิกจากภาคประชาสังคม รวมทั้งเด็ก เข้าร่วมในการเตรียมจัดทำรายงานประจำ ขอขอบคุณในความพยายามของรัฐภาคีในการเผยแพร่อนุสัญญา รวมถึงการแปลเป็นภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น และการจัดทำในรูปแบบที่เสียงและเป็นภาษาบาลี มีการสนับสนุนให้พัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการฝึกอบรมเกี่ยวกับอนุสัญญาและสิทธิเด็กโดยรวม และประเด็นว่าด้วยสิทธิเด็กไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในโรงเรียนระดับประถมและมัธยม แทนความพยายามดังกล่าว คณะกรรมการ ฯ กังวลว่าเด็กและประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่ยังตระหนักเกี่ยวกับอนุสัญญาไม่มากนัก
23. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีสานต่อและสร้างความเข้มแข็งในความพยายามเพื่อประกันว่าผู้ใหญ่และผู้ดูเหมือนเด็กทราบและเข้าใจเจตนาและหลักของอนุสัญญาอย่างกว้างขวาง โดยนัยนี้ ขอสนับสนุนให้รัฐภาคีสานต่อการเผยแพร่และเพิ่มความตระหนักเกี่ยวกับอนุสัญญาแก่เด็กและผู้ใหญ่ในพื้นที่ห่างไกล คณะกรรมการ ฯ ยังแนะนำให้รัฐภาคีสานต่อเพื่อพัฒนาวิธีส่งเสริมและการสอนเรื่องอนุสัญญาแบบสร้างสรรค์และเป็นมิตรกับเด็ก

2. หลักทั่วไป

(ข้อ 2, 3,6 และ 12 ของอนุสัญญา)

สิทธิต่อการไม่เลือกปฏิบัติ

24. คณะกรรมการฯ มีข้อกังวลเกี่ยวกับการมีอยู่ของการเลือกปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางตรงและโดยอ้อม ซึ่งขัดกับข้อ 2 แห่งอนุสัญญา โดยเฉพาะในแง่ของเด็กผู้หญิง เด็กของชนพื้นเมือง ชุมชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มศาสนา เด็กของผู้พลพและแสวงหาที่พักพิง เด็กของแรงงานอพยพ เด็กเร่ร่อน เด็กพิการ เด็กที่อาศัยในชนบท และเด็กที่อาศัยในเขตยากจน คณะกรรมการฯ ยังมีข้อกังวลว่ามีความต่อเนื่องของความแตกต่างทางศาสนา โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการเข้ารับบริการด้านสังคม สุขภาพ และการศึกษา
25. คณะกรรมการฯ แนะนำว่า เพื่อให้สอดคล้องกับข้อ 2 แห่งอนุสัญญา รัฐภาคีควรใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อประกันว่าเด็กทุกคนภายในอาณาเขตได้ใช้สิทธิทุกประการ บัญญัติไว้ในอนุสัญญา บนพื้นฐานการไม่เลือกปฏิบัติด้วยการปฏิบัติกฎหมายปัจจุบันที่ประกันถึงหลักดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการฯ แนะนำให้รัฐภาคีจัดลำดับความสำคัญของบริการทางสังคมและสุขภาพ และประกันโอกาสที่เท่าเทียมกันด้านการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มอ่อนแอที่สุด รวมถึงผู้นับถือศาสนามุสลิม เด็กของผู้พลพและหลบเข้าเมือง (immigrant and refugee children) คณะกรรมการฯ แนะนำเพิ่มเติมให้รัฐภาคีจัดสรรองค์ด้านการศึกษามาตรฐานอย่างสมบูรณ์เพื่อป้องกันและต่อต้านทุกรูปแบบของการเลือกปฏิบัติ
26. คณะกรรมการฯ ขอให้รายงานประจำฉบับหน้าระบุถึงมาตรการและโปรแกรมเกี่ยวกับอนุสัญญาที่ดำเนินการโดยรัฐภาคี เพื่อให้เป็นไปตามปณิญาและโปรแกรมการปฏิบัติการ (Declaration and Program of Action) ที่ได้รับความเห็นชอบในการประชุมโลกเพื่อต่อต้านเชื้อชาตินิยม การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ การรังเกียจคนต่างชาตินิ การไม่ยอมรับความแตกต่างอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (World Conference against Racism, Racial Discrimination, Xenophobia, and Related Tolerance) พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) รวมทั้งพิจารณาถึงความเห็นทั่วไปของคณะกรรมการฯ เลขที่ 1 อันมีเป้าหมายด้านการศึกษา พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) (CRC/GC/2001/1) ด้วย

สิทธิในการมีชีวิต อยู่รอดและการพัฒนา (Right to life, survival and development)

27. คณะกรรมการฯ มีข้อกังวลว่าความรุนแรงและไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศอาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเด็กและครอบครัว และเป็นอันตรายต่อสิทธิของเด็กที่จะมีชีวิตอยู่รอด และพัฒนา คณะกรรมการฯ แสดงความกังวลเป็นพิเศษถึงการขาดการฟื้นฟู (rehabilitation) การให้คำปรึกษา โปรแกรมการช่วยเหลืออื่นๆ แก่เด็กที่อยู่รอดและพยายาต่อ

ความรุนแรงในจังหวัดดังกล่าว คณะกรรมการฯ ยังกังวลเกี่ยวกับสภาพการณ์ของอดีตทหาร
เด็กในประเทศ ซึ่งบางคนอาจอยู่ในค่ายผู้อพยพ

28. คณะกรรมการฯ กระตุ้นให้รัฐภาคีใช้ความพยายามทุกประการเพื่อเสริมสร้างความ
เข้มแข็งในการคุ้มครองสิทธิการมีชีวิต อยู่รอด และพัฒนาของเด็กทุกคนในรัฐภาคี
โดยเฉพาะในแง่ของอดีตทหารเด็ก เด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการกำหนด
เป็นนโยบายที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นโปรแกรม และบริการ คณะกรรมการฯ
ยังกระตุ้นให้รัฐภาคีคุ้มครองเด็กทุกคนจากผลกระทบของความไม่สงบ และประกัน
การกลับไปใช้ชีวิต (reintegration) ในสังคมของเขา กระตุ้นให้รัฐภาคี โดยร่วมมือกับ
องค์กรเอกชน (NGO) และองค์การระหว่างประเทศ พัฒนาระบบสนับสนุนเชิงจิต
วิทยาสังคม (psychosocial system) และความช่วยเหลือแก่เด็กที่ได้รับผลกระทบเนื่อง
จากความไม่สงบและความขัดแย้ง

เคารพต่อความเห็นของเด็ก

29. คณะกรรมการฯ ได้รับการสนับสนุนจากกิจกรรมของรัฐภาคีในการส่งเสริมและเคารพสิทธิ
ของเด็กให้แสดงความเห็นอย่างเสรี และเข้ามามีส่วนร่วมในสังคม ผ่านองค์กรที่จัดประชุมว่าด้วย
สิทธิเด็กประจำปี (Child Right Forum) และการตั้งสภาเยาวชนและเครือข่าย แม้มีการดำเนิน
การเชิงบวกดังกล่าว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าสิทธิเด็กในการแสดงความเห็นอย่างเสรี
และการมีส่วนร่วมในรัฐภาคียังมีจำกัด ส่วนหนึ่งเนื่องจากทัศนคติแบบธรรมเนียมนิยมของ
สังคม และมีข้อกังวลว่าการเคารพต่อความเห็นของเด็กอาจไม่ได้รับการพิจารณาอย่างเต็มที่
ในกระบวนการศาล ที่เด็กเป็นผู้เสียหาย พยาน หรือจำเลยผู้ถูกกล่าวหา
30. คณะกรรมการฯ แนะนำให้รัฐภาคีเพิ่มความเข้มแข็งในความพยายามเพื่อประกัน
การมีส่วนร่วมเชิงรุกและการเข้าร่วมของเด็กในการทุกการตัดสินใจที่มีผลต่อตนใน
ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ตามอนุสัญญาข้อ 12, 13. และ 15 ทั้งแนะนำให้รัฐภาคีทบทวน
ทวนอย่างสม่ำเสมอถึงขอบข่ายที่ความเห็นของเด็กจะได้รับการพิจารณา และถึงผล
กระทบของความเห็นนั้นต่อการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจในศาล การนำ
โปรแกรมไปปฏิบัติ และยังแนะนำให้รัฐภาคีปรับปรุงกระบวนการศาลที่คำนึงถึงความ
รู้สึกของเด็ก (child-sensitive court procedure) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางขององค์กา
รสหประชาชาติว่าด้วยการยุติธรรมในการนำเด็กที่เป็นผู้เสียหาย และเป็นพยานของ
คดี เข้าร่วมกระบวนการ (United Nation Guidelines on Justice in Matters involving
Child Victims and Witness of Crime) (ภาคผนวกในมติสภาสังคมและเศรษฐกิจ
2005/20 วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2548)

3. สิทธิพลเรือนและความเป็นอิสระ (ข้อ 7, 8.13-17 และ 37 (a) ของอนุสัญญา)

การจดทะเบียนเกิด

31. แม้มีความพยายามของรัฐภาคีในเรื่องนี้ ได้แก่ การริเริ่มออกกฎหมายของอนุกรรมการด้านทบทวนกฎหมายเกี่ยวกับเด็ก การเห็นชอบต่อแผนกลยุทธ์เพื่อทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายและสิทธิในการมีเอกลักษณ์ (Strategy to Address the Problem of Legal Status and Right to Identity) เดือนมกราคม พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ ก็กังวลว่ามีเด็กจำนวนมากที่ไม่มีทะเบียนเกิด โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลของประเทศ และในเขตที่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ คณะกรรมการฯ ยังกังวลเกี่ยวกับปัญหาที่ยังคงมีในการประกันการจดทะเบียนเด็กของแรงงานอพยพ ของผู้อพยพ ของผู้แสวงหาที่พักพิง (asylum-seeker) เช่นเดียวกับ เด็กของชุมชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง (indigenous) โดยเฉพาะที่ไม่ได้เกิดในโรงพยาบาล คณะกรรมการฯ กังวลเพิ่มเติมว่ามีความอ่อนแอในการบังคับใช้กฎหมาย ความตระหนักของสาธารณะต่อความสำคัญและประโยชน์ของการจดทะเบียนเกิดมีจำกัด
32. คณะกรรมการ ฯ เน้นย้ำถึงข้อแนะนำที่ให้ไว้คราวก่อน และภายใต้ข้อ 7 แห่งอนุสัญญา ขอแนะนำให้รัฐภาคีสานต่อการทบทวนกฎหมาย โดยเฉพาะ พ.ร.บ.ทะเบียนผู้อยู่อาศัย (Registration of Inhabitants) พ.ศ. 2534 (ค.ศ.1991) ในเชิงของการประกันว่าเด็กทุกคนอาณาเขตของรัฐภาคีสามารถเข้าถึงระบบทะเบียนเกิดได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะเด็กของผู้อพยพและผู้หลบเข้าเมือง เด็กในชุมชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง เด็กที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลหรือได้รับผลกระทบจากสึนามิ คณะกรรมการ ฯ ยังแนะนำให้รัฐภาคีปรับปรุงระบบทะเบียนเกิด โดย
- ก ใช้หน่วยเคลื่อนจดทะเบียนเกิดเคลื่อนที่และจัดกิจกรรมรณรงค์สร้างความตระหนักให้ถึงพื้นที่ห่างไกลในอาณาเขต
  - ข สร้างความเข้มแข็งในการประสานงานระหว่างหน่วยที่รับผิดชอบจดทะเบียนเกิด คลินิกแม่ โรงพยาบาล หมอตำแย ผู้ช่วยทำคลอดตามธรรมเนียมเดิม เพื่อให้การจดทะเบียนครอบคลุมทั่วประเทศได้ดีขึ้น
  - ค สานต่อการพัฒนาและเผยแพร่แนวทางที่ชัดเจนและกฎหมายการจดทะเบียนเกิดแก่เจ้าหน้าที่ทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น
  - ง ประกันว่าเด็กที่ไม่ได้จดทะเบียนเกิดและไม่มีเอกสารทางการรับรองสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน เช่น ด้านสุขภาพ การศึกษา ระหว่างรอการจดทะเบียนที่ถูกต้อง

ชื่อ สัญชาติ เอกลักษณ์ (Identify)

33. คณะกรรมการ ฯ มีข้อกังวลว่าเด็กที่อาศัยในประเทศไทยจำนวนมากยังไม่มีสัญชาติ ซึ่งมีผลทางลบต่อการใช้สิทธิต่าง ๆ อย่างเต็มที่ เช่น สิทธิด้านการศึกษา การพัฒนา การได้รับการบริการทางสังคมและสุขภาพ เป็นเหตุให้เด็กกลุ่มนี้อาจถูกกระทำโดยมิชอบ ค้ำแรง และแสวงหาประโยชน์ (exploitation) ได้ง่าย
34. คณะกรรมการ ฯ เน้นย้ำถึงข้อแนะนำที่ให้รัฐภาคีถอนข้อสงวนตามข้อ 7 และ 22 แห่งอนุสัญญา และกระตุ้นให้รัฐภาคีสานต่อการปฏิบัติตามมาตรการที่ประกันว่าผู้ปราศจากสัญชาติทุกคนที่เกิดในประเทศไทยและอาศัยในอาณาจักรสามารถขอรับสัญชาติได้ รวมทั้งเป็นไปได้ในการขอรับสัญชาติไทย คณะกรรมการ ฯ ยังกระตุ้นให้รัฐภาคีใช้มาตรการเฉพาะเพื่อประกันว่าบุคคลเหล่านี้จะได้รับการพื้นฐาน เช่น บริการด้านสังคมและสุขภาพ และการศึกษา

การคุ้มครองความเป็นส่วนตัว(Privacy)

35. ขณะที่สังเกตเห็นว่ามีกฎหมายระดับชาติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กด้านความเป็นส่วนตัว และแม้มีความพยายามดังกล่าวของรัฐภาคี คณะกรรมการ ฯ มีข้อกังวลว่ามีการเผยแพร่เอกลักษณ์และรูปถ่ายของเหยื่อเด็กทางสื่อ อินเทอร์เน็ตข้อ 16 แห่งอนุสัญญาและกฎหมายภายในประเทศว่าด้วยความเคารพความเป็นส่วนตัวของเด็ก
36. คณะกรรมการ ฯ กระตุ้นให้รัฐภาคีจัดตั้งกลไก เช่น จรรยาบรรณ และ/หรือการระเบียบในตน(self-regulation) เพื่อประกันว่าสื่อทั้งหมดที่เผยแพร่ในประเทศไทยจะเคารพต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก คณะกรรมการ ฯ ยังกระตุ้นให้รัฐภาคีประกันว่ามีการจัดฝึกอบรมด้านสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสม โดยเฉพาะเรื่องสิทธิของเด็กว่าด้วยความความเป็นส่วนตัว ต่อผู้ประกอบการอาชีพสื่อ

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

37. คณะกรรมการ ฯ ยินดีต่อมาตรการที่รัฐภาคีใช้เพื่อเพิ่มรายการสำหรับเด็กในสื่อต่าง ๆ และเพิ่มจำนวนชั่วโมงช่วงยอดนิยม(primetime)การออกอากาศเพื่อจัดโปรแกรมสำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัว อย่างไรก็ตาม มีข้อกังวลถึงคุณภาพของโปรแกรมดังกล่าว ขณะที่ร่างพ.ร.บ.มาตรการควบคุมสื่อลามก (Measure for Suppression of Provocative Materials Act) อยู่ในขั้นพิจารณาของ ค.ร.ม. คณะกรรมการ ฯ มีข้อกังวลว่าสิ่งพิมพ์เผยแพร่ผ่านสื่อบางประการและที่ผ่านอินเทอร์เน็ตยังเป็นอันตรายต่อเด็ก นอกจากนี้ ขณะที่รับทราบถึงความพยายามของกระทรวงเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศ (ICT) คณะกรรมการ ฯ ก็กังวลว่ายังไม่มีกลไกติดตามตรวจสอบสื่อที่เป็นระบบทั้งในระดับชาติและต่ำกว่า เพื่อป้องกันเด็กจาก

การไม่ได้รับความคุ้มครองต่อข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตราย ซึ่งส่งผ่านสื่อและอินเทอร์เน็ต เช่น ความรุนแรง ภาพลามก

38. โดยความร่วมมือกับผู้เผยแพร่สื่อออกอากาศทางวิทยุ โทรทัศน์ คณะกรรมการ ฯ แนะนำว่า ควรจัดให้มีกลไกติดตามและปรับปรุงคุณภาพและความเหมาะสมของรายการที่ผลิตสำหรับเด็กและเยาวชน ยิ่งกว่านั้น ภายใต้ข้อ 17 แห่งอนุสัญญา คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีใช้มาตรการทางกฎหมายและอื่นๆ ที่จำเป็นทั้งหมด รวมถึงการรณรงค์เพื่อให้คำปรึกษาโดยตรงต่อผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ครู และร่วมมือกับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อป้องกันเด็กจากการไม่ได้รับความคุ้มครองต่อข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตราย ซึ่งส่งผ่านสื่อและอินเทอร์เน็ต เช่น ความรุนแรง ภาพลามก

การลงโทษทางกาย (Corporal Punishment)

39. คณะกรรมการ ฯ รับทราบถึงความพยายามของรัฐภาคีที่ห้ามการลงโทษทางกาย (corporal punishment) ในโรงเรียน และรับทราบถึงการออกกฎหมายว่าด้วยการห้ามใช้การลงโทษทางกายเป็นฐานการลงโทษ (Penal Institution) อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ฯ รู้สึกเสียใจว่าการลงโทษทางกายในบ้านและสถานที่ดูแลเด็กอื่น ๆ ยังไม่ได้ห้ามไว้อย่างชัดเจนโดยกฎหมาย ยิ่งกว่านั้น มีข้อสังเกตว่ารัฐภาคีเองก็รับทราบว่าเหยื่อเด็กมักกลัวการร้องเรียน อีกทั้งความช่วยเหลือที่ให้แก่ไม่ค่อยถึงเด็ก
40. คณะกรรมการ ฯ ย้ำว่าการลงโทษทางกายไม่เป็นไปตามเจตนาแห่งอนุสัญญาและไม่สอดคล้องกับประเด็นการเคารพในเกียรติของเด็ก (Child's dignity) ซึ่งระบุไว้ในย่อหน้าที่ 2 ของข้อ 28 แห่งอนุสัญญา ดังนั้น คณะกรรมการ ฯ กระตุ้นให้รัฐภาคีนำข้อแนะนำที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการ ฯ ในการหารือทั่วไปเกี่ยวกับการกระทำรุนแรงแก่เด็กในครอบครัวและโรงเรียน (ดู CRC/C/111) ไปพิจารณาเพื่อออกกฎหมายห้ามการลงโทษทางกายทุกรูปแบบต่อเด็กทั้งที่บ้านและสถานที่ดูแลอื่น ๆ ทั้งหมด
41. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีสร้างสำนึกและให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก เจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมาย ผู้ประกอบอาชีพที่ต้องทำงานกับและสำหรับเด็ก ด้วยการจัดรณรงค์สร้างความตระหนักเกี่ยวกับผลเสียหายจากการลงโทษทางกาย สนับสนุนให้รัฐภาคีส่งเสริมวินัย (discipline) แบบไม่รุนแรงและเชิงบวกเป็นการลงโทษทางเลือกแทนการลงโทษทางกาย คณะกรรมการ ฯ ยังแนะนำให้รัฐภาคีจัดให้มีกลไกและบริการรับเรื่องร้องเรียนโดยคำนึงถึงความรู้สึกเด็ก (Child-sensitive complaint mechanisms and services) และประกันว่าเด็กทุกคนสามารถเข้าถึงกลไกนี้

4. สภาพแวดล้อมทางครอบครัวและการดูแลเด็กรูปแบบอื่น
(ข้อ 5, 18 (ย่อหน้า1-2), 9-11.19-21, 25, 27 (ย่อหน้า 4) และ 39 ของอนุสัญญา)

การดูแลเด็กรูปแบบอื่น

42. คณะกรรมการ ฯ รับทราบว่า มีโปรแกรมและกลไกอื่นหลากหลายที่จัดขึ้นสำหรับดูแลเด็กในประเทศ เช่น ระบบรับอุปถัมภ์เด็ก สถานสงเคราะห์ และสถานบันต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงและหน่วยงานรัฐต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ฯ กังวลเกี่ยวกับการขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของเด็กภายใต้สถานรับดูแล และเกี่ยวกับมาตรฐานและกฎระเบียบที่ควบคุมสถานรับดูแลเด็กดังกล่าว กังวลถึงการขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการติดตามและกลไกการควบคุมดูแลโปรแกรมและสถานรับดูแลเด็กข้างต้น

43. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคี

- ก ศึกษาแบบครอบคลุมเพื่อประเมินสถานการณ์ของเด็กในสถานรับดูแลเด็กรูปแบบข้างต้น โดยพิจารณาถึงสภาพความเป็นอยู่ แผนการให้ความดูแล และบริการที่จัดให้เด็ก
- ข กำหนดมาตรฐานสำหรับสถานรับดูแลเด็กและระบบรับอุปถัมภ์เด็ก ตลอดจนออกระเบียบให้เด็กและผู้ปกครองเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจตามข้อ 9 แห่งอนุสัญญา และประกันให้มีการทบทวนการส่งเด็กเข้ารับการดูแลในสถานรับดูแลต่างๆ (placement) เป็นระยะๆ ตามข้อ 25 แห่งอนุสัญญา
- ค ประกันว่าโปรแกรมและสถานรับดูแลเด็กทั้งหมดได้รับการติดตาม ตรวจสอบอย่างดี ทั้งโดยกลไกติดตามเรื่องร้องเรียนที่เป็นอิสระ และโดยองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในทิศทางที่ประกันการคุ้มครองสิทธิของเด็ก และให้เด็กสามารถเข้าถึงกลไกข้างต้นได้ง่าย
- ง ดำเนินการตามมาตรการที่จำเป็นเพื่อให้เด็กที่อยู่ในสถานรับดูแลสามารถกลับสู่ครอบครัวต้นในเวลาที่เป็นไปได้ และใช้วิธีส่งเด็กเข้าในสถานรับดูแลเป็นทางเลือกสุดท้าย

การใช้ความรุนแรง กระทำโดยไม่ชอบ ปฏิบัติต่ออย่างไม่ดี และทอดทิ้ง (Violent, abuse, ill-treatment and abandon)

44. ขณะที่รับทราบถึงความพยายามของรัฐภาคี และข้อบัญญัติในมาตรา 53 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (ค.ศ.1997) คณะกรรมการ ฯ ยังกังวลอย่างมากเกี่ยวกับรายงานที่เพิ่มขึ้นของกรณีการใช้ความรุนแรงในบ้าน กระทำไม่ชอบและทอดทิ้งเด็กในประเทศ กังวลถึงความไม่พอเพียงของกฎหมายในประเทศเพื่อลงโทษทุกรูปแบบของการกระทำผิดโดย

ไม่ชอบ การทอดทิ้ง และการปฏิบัติต่ออย่างไม่ดี รวมถึงการกระทำโดยไม่ชอบทางเพศ (sexual abuse) (เช่น ประมวลกฎหมายลงโทษทางอาญามีเจตนาเพื่อคุ้มครองเหยื่อเพศหญิงที่ถูกข่มขืนเท่านั้น) อีกทั้งกังวลเกี่ยวกับการขาดระบบรวบรวมข้อมูลระดับชาติว่าด้วยกรณีความรุนแรงต่อเด็ก

45. คณะกรรมการ ฯ กระตุ้นให้รัฐภาคี

- ก ทบทวนกฎหมายภายในเพื่อให้มีการลงโทษทุกรูปแบบของการกระทำโดยไม่ชอบ เช่น การกระทำโดยไม่ชอบทางเพศ การทอดทิ้ง การปฏิบัติต่ออย่างไม่ดี การใช้ความรุนแรงต่อเด็ก รวมทั้งให้คำนิยามว่าด้วยอาชญากรรมต่อเด็กอย่างชัดเจน
- ข ใช้การตรวจสอบที่เหมาะสมและเป็นระยะๆ ต่อทุกกรณีของการกระทำโดยไม่ชอบและใช้ความรุนแรง และประกันว่าเด็กที่เป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงและถูกกระทำโดยไม่ชอบ จะเข้าถึงการรับคำปรึกษาอย่างพอเพียงและได้รับความช่วยเหลือแบบสหวิทยา (multidisciplinary assistance) เพื่อฟื้นฟูสู่สภาวะปกติและกลับไปใช้ชีวิตในสังคม(reintegration)
- ค จัดให้มีหรือขยายบริการเพื่อฟื้นฟูทั้งทางสภาพจิตใจและร่างกายและการกลับไปใช้ชีวิตในสังคมแก่เหยื่อของการถูกกระทำโดยไม่ชอบทางเพศ เด็กที่เป็นเหยื่อของการกระทำโดยไม่ชอบ การทอดทิ้ง การปฏิบัติต่ออย่างไม่ดี ความรุนแรง หรือการแสวงหาประโยชน์
- ง ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันเหยื่อจากการเป็นอาชญากร (criminalization) และไม่เป็นที่ยอมรับ (stigmatization) โดยร่วมกับองค์กรเอกชน (NGO)
- จ ให้การศึกษาแก่สาธารณะ และจัดรณรงค์สร้างความตระหนัก โดยแสดงถึงผลของการปฏิบัติอย่างไม่ดีต่อเด็ก ระบุเกี่ยวกับอุปสรรคด้านวัฒนธรรมสังคมที่ทำให้เด็กไม่กล้าขอความช่วยเหลือ
- ฉ จัดให้มีระบบรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรุนแรงต่อเด็ก และวิเคราะห์ให้ทราบถึงการป้องกันและลดการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว

46. จากการศึกษาเชิงลึกของเลขาธิการว่าด้วยความรุนแรงต่อเด็กและแบบสอบถามที่ถามรัฐบาลในเรื่องดังกล่าว คณะกรรมการฯ ขอขอบคุณที่รัฐภาคีเป็นเจ้าภาพจัดประชุมการหารือระดับภูมิภาคสำหรับประเทศในเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (Regional Consultation for East Asia and the Pacific) ระหว่างวันที่ 14 – 16 มิถุนายน พ.ศ. 2548 (ค.ศ.2005) และที่ส่งแบบสอบถามกลับไปคณะกรรมการ ฯ ขอแนะนำให้รัฐภาคีใช้ผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมหรือดังกล่าวเรื่องความรุนแรงต่อเด็กมาปฏิบัติในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับภาคประชาสังคม ประกันการคุ้มครองเด็กทุกคนทุกรูปแบบ

ของความรุนแรงทางจิตใจและร่างกาย และขยายการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ณ จุดที่เหมาะสม ภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อป้องกันและตอบโต้ต่อความรุนแรงและการกระทำโดยไม่ชอบ

เด็กที่อาศัยในคุกและแม่เด็ก

47. คณะกรรมการฯ มีข้อกังวลเกี่ยวกับอัตราที่สูงของหญิงติดคุกในประเทศไทย จำนวนนี้มีบางคนตั้งครรภ์หรือมีเด็ก คณะกรรมการฯ กังวลว่าการตัดสินใจจำคุกไม่ได้พิจารณาให้สอดคล้องกับประโยชน์สูงสุดของเด็กและผู้หญิงในบทบาทแม่ที่รับผิดชอบดูแลเด็ก มีข้อกังวลโดยเฉพาะว่าหญิงมีครรภ์ที่ได้รับโทษประหารอาจถูกประหารเมื่อคลอดบุตรแล้ว ในแง่ของเด็กที่อยู่ในคุกกับแม่เด็ก คณะกรรมการฯ ให้ข้อสังเกตมีการแยกขังแม่กับเด็กออกจากนักโทษทั่วไป แต่ก็มีข้อกังวลเกี่ยวกับการสภาวะแออัด สภาพการคุมขังที่ไม่ดี และมีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ
48. กรณีผู้ต้องหาต้องรับผิดชอบดูแลเด็ก คณะกรรมการฯ แนะนำให้นำหลักประโยชน์สูงสุดต่อเด็ก (ข้อ 3) มาพิจารณาด้วยความรอบคอบ อย่างอิสระโดยผู้เชี่ยวชาญ และนำมาใช้ในทุกการตัดสินใจเกี่ยวกับการจองจำ ได้แก่ ฝากขัง (pretrial detention) จำคุก และการตัดสินใจเกี่ยวกับการส่งเด็กไปฝากเลี้ยง (placement of child) แนะนำให้ทบทวนอย่างสม่ำเสมอถึงวิธีการดูแลเด็กที่แยกจากแม่ที่อยู่ในคุกเพื่อประกันว่าความต้องการทางจิตใจและร่างกายของเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม ยิ่งกว่านั้นแนะนำให้รัฐภาคีสานต่อการดำเนินการเพื่อประกันว่าวิธีการดูแลข้างต้นทำให้เด็กคงความสัมพันธ์ส่วนตัวและติดต่อโดยตรงกับแม่ที่อยู่ในคุกได้ สำหรับเด็กที่ใช้ชีวิตอยู่ในคุกกับแม่ คณะกรรมการฯ แนะนำให้รัฐภาคีประกันว่าสภาพการดำรงชีพในคุกนั้นเพียงพอต่อการพัฒนาเริ่มแรกของเด็กตามข้อ 27 แห่งอนุสัญญา คณะกรรมการฯ สนับสนุนให้รัฐภาคีขอความช่วยเหลือจาก องค์การ UNICEF หน่วยงานอื่นๆ ขององค์การสหประชาชาติ เพื่อดำเนินการในเรื่องนี้

5. สุขภาพและสวัสดิการพื้นฐาน

(ข้อ 6, 18 (ย่อหน้า 3) 23, 24, 26, 27 (ย่อหน้า 1-3) แห่งอนุสัญญา)

เด็กพิการ (Disability)

49. คณะกรรมการฯ ยินดีว่ารัฐภาคีได้ดำเนินมาตรการที่เป็นรูปธรรมหลายประการในการส่งเสริมการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานของเด็กพิการอย่างเต็มที่ เช่น การให้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนปกติและโรงเรียนเฉพาะด้าน การฝึกอาชีพ แทนการดำเนินการเชิงบวกดังกล่าว คณะกรรมการฯ กังวลว่าเด็กพิการในพื้นที่ห่างไกลของประเทศยังขาดการได้รับการด้านสังคม สุขภาพ การศึกษา อย่างพอเพียง อีกทั้งมีข้อกังวลเดียวกันกับของรัฐภาคีเกี่ยวกับ

การมีข้อมูลเด็กพิการไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง และบริการที่ไม่ได้มาตรฐานสำหรับเด็กกลุ่มนี้ ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน

50. คณะกรรมการฯ แนะนำว่า โดยพิจารณาตามกฎมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยความเสมอภาคในโอกาสสำหรับผู้พิการ (UN Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Person with Disability) (มติที่ประชาสามัญที่ 48/96) และขอแนะนำที่ผ่านความเห็นของคณะกรรมการ ฯ ในการประชุมทั่วไปว่าด้วยสิทธิ ของเด็กพิการ (ดูCRC/C/69) ให้รัฐภาคีให้มาตรการที่จำเป็นทั้งหมดในการ

- ก กำหนดเป็นและปฏิบัติตามนโยบายระดับชาติว่าด้วยเด็กพิการ รวมทั้งจัดสรรทรัพยากรการเงินและคนเท่าที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผน
- ข ป้องกันและห้ามการดำเนินการทุกรูปแบบในการเลือกปฏิบัติต่อเด็ก พิการ รวมถึงสร้างตระหนักเพิ่มขึ้นเรื่องสิทธิของตน ความต้องการและ ศักยภาพเฉพาะด้าน และประกันการมีโอกาสเท่าเทียมกันเพื่อเข้ามามีส่วน ร่วมอย่างเต็มที่ในทุกด้านของชีวิต
- ค กำหนดมาตรฐานบริการของเอกชนและของรัฐที่จัดให้สำหรับเด็กพิการ และติดตามตรวจสอบถึงความสามารถเข้าถึงและคุณภาพของบริการดังกล่าว
- ง ให้เด็กพิการทางกายภาพสามารถเข้ารับการศึกษในโรงเรียน เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมและเครื่องมือสื่อสารได้
- จ จัดให้มีกลไกรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กพิการ และใช้ข้อมูลดังกล่าวในการพัฒนานโยบายและโปรแกรมเพื่อส่งเสริมโอกาสอันเท่าเทียมกันใน สังคม โดยเฉพาะให้ความสนใจต่อเด็กพิการที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลของประเทศ

สุขภาพและบริการด้านสุขภาพ

51. ขณะที่รู้สึกยินดีต่อความพยายามของรัฐภาคีในการปรับปรุงการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะโปรแกรมการสร้างภูมิคุ้มกันโรค รวมทั้งความก้าวหน้าในการลดการตายของทารก เด็ก และแม่ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ฯ มีข้อกังวลเกี่ยวกับความแตกต่างกันในการเข้าถึง บริการสุขภาพระดับภูมิภาค เกี่ยวกับสภาพการขยายตัวของทุพโภชนาการในเด็ก โดยเฉพาะ ขาดธาตุเหล็กและไอโอดีน และเกี่ยวกับภาวะโรคธาลัสซีเมียในประเทศ และยังกังวลเกี่ยวกับ อัตราการให้นมลูกที่มีต่ำ และกังวลว่าไม่มีการออกกฎหมายภายใต้เจตนาแห่งประมวล กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าวัสดุแทนนมแม่ (International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes)

52. คณะกรรมการแนะนำให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งหมด คือ
- ก เพื่อประกันว่าเด็กในทุกพื้นที่ในประเทศ รวมทั้งที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล สามารถเข้ารับบริการสุขภาพที่มีคุณภาพได้อย่างเท่าเทียมกัน
  - ข เพื่อสานต่อความพยายามในการปรับปรุงการดูแลเด็กก่อนเกิด และลด อัตราการตายของแม่ ทารก และเด็กต่ำกว่า 5 ปี โดยเฉพาะแม่และเด็กที่ อาศัยในพื้นที่ห่างไกลของประเทศ
  - ค เพื่อปรับปรุงสภาวะโภชนาการของเด็ก โดยการออกกฎหมายและ นโยบายเพื่อประกันว่ารัฐภาคีจะบรรลุเป้าหมายการเพิ่มธาตุไอโอดีนใน เกลือที่ได้มาตรฐานสากล (USI – Universal salt iodization) และขจัดปัญหา ขาดธาตุเหล็ก
  - ง เพื่อสานต่อการส่งเสริมการเลี้ยงเด็กด้วยนมแม่จนเด็กมีอายุ 6 เดือนหลัง เกิด ผนวกกับการให้อาหารเสริมที่เหมาะสมหลังจากนั้น ทั้งนี้โดย พิจารณาถึงการให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่แม่ที่ทำงานด้วย
  - จ เพื่อสานต่อความพยายามลดภาวะโรคธาลัสซีเมียในประเทศ โดยใช้การ โปรแกรมการตรวจระยะเริ่มต้นและการรักษา
  - ฉ เพื่อสานต่อความร่วมมือและความช่วยเหลือทางเทคนิคในเรื่องนี้จากองค์ การอนามัยโลก กองทุนเด็กแห่งองค์การสหประชาชาติ (UNICEF)

สุขภาพในเด็กวัยรุ่น

53. คณะกรรมการ ฯ ชื่นชมว่าปัจจุบันการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นได้รับการดูแลในแง่การรักษามาก กว่าถือว่าเป็นอาชญากรรม ทั้งรู้สึกยินดีที่ปัจจุบันได้ห้ามการโฆษณาบุหรี่และแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ดีตาม มีข้อกังวลว่าอัตราการบริโภคแอลกอฮอล์และยาเสพติดยังคงสูงอยู่
54. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีสานต่อการส่งเสริมให้ตระหนักถึงภัยของ แอลกอฮอล์และยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมโปรแกรมการป้องกันซึ่ง กลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและวัยรุ่น นอกจากนี้ แนะนำให้รัฐภาคีสานต่อโปรแกรมรักษา และฟื้นฟูแก่เด็กและวัยรุ่นที่ติดยาและแอลกอฮอล์

สุขภาพที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

55. คณะกรรมการ ฯ มีข้อกังวลเกี่ยวกับปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศ ความเสื่อม ลงของคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงขาดการจัดการกับของเสียจากอุตสาหกรรมและในเมือง ซึ่ง ส่งผลอย่างรุนแรงต่อสุขภาพและการพัฒนาของเด็ก ขณะที่มีการปรับปรุงเรื่องน้ำและการสา ธารณสุข โดยเฉพาะในครอบครัวชนบท คณะกรรมการ ฯ ยังกังวลเกี่ยวกับความแตกต่างของ ได้รับบริการน้ำดื่มที่ปลอดภัยและการสาธารณสุขในภูมิภาค

56. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคี

- ก. สานต่อการใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงการเข้ารับบริการ น้ำดื่มที่ปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลของประเทศ
- ข. ให้ความรู้แก่เด็กเรื่องสุขภาพด้านสิ่งแวดล้อม โดยใส่ไว้ในหลักสูตรในโรงเรียนเกี่ยวกับการศึกษาว่าด้วยสุขภาพสิ่งแวดล้อม

HIV/AIDS

57. คณะกรรมการ ฯ เห็นว่ารัฐภาคีสามารถบรรลุแผนงานตามเป้าหมายที่ 6 ของการพัฒนาปี 2000 (Millennium Development) ยินดีว่าได้ใช้มาตรการในหลายส่วนที่หลากหลายในการป้องกันและลดอัตราการติดเชื้อ HIV/AIDS รวมทั้งเห็นว่ามีโปรแกรมระดับชาติในการป้องกันการติดเชื้อ HIV/AIDS จากแม่สู่เด็ก (PMTCT) ด้วยการให้หญิงมีครรภ์ได้รับคำปรึกษาตามความสมัครใจและให้บริการทดสอบการติดเชื้อ HIV โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตามคณะกรรมการ ฯ ได้แสดงความกังวลว่าแต่ละปีมีอัตราเสี่ยงสูงของเด็กแรกเกิดที่ติดเชื้อ HIV/AIDS จากแม่ กังวลว่าวัยรุ่นมีอัตราเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่กลุ่มนี้ได้ตระหนักถึงอันตรายของ HIV/AIDS ลดลง กังวลว่ามีปัจจัยเสี่ยงต่อการแก้ปัญหาการติดเชื้อ HIV เช่น มีจำนวนผู้ให้บริการทางเพศสูง ยิ่งกว่านั้น ยังกังวลว่าข้อตกลงการค้าเสรีซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจากับบางประเทศนั้นอาจมีผลทางลบต่อการได้รับยารักษาอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะการใช้ยาต่อต้านการกลับมาของไวรัส (Antiretroviral drug)

58. คณะกรรมการ ฯ แนะนำว่า โดยพิจารณาตามความเห็นเลขที่ 3 ว่าด้วย HIV/AIDS และสิทธิของเด็ก ปี พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) (CRC/GC/2003/3) และแนวทางระหว่างประเทศว่าด้วย HIV/AIDS และสิทธิมนุษยชน (E/CN.4/1997/37) รัฐภาคีควรดำเนินการดังนี้ต่อไป

- ก. ใช้การดำเนินการแบบร่วมกันระหว่างส่วนต่าง ๆ (Multisectoral effort) เพื่อป้องกันการติดเชื้อ HIV ชนิดใหม่ ด้วยการรับเอาและปฏิบัติตามนโยบายและโปรแกรมที่สะท้อนความเป็นจริงในระดับชุมชน และโดยให้การสนับสนุนทางเทคนิคและการเงินในการจัดโปรแกรม ปฏิบัติตาม และติดตามผลของโปรแกรมระดับท้องถิ่น
- ข. ปฏิบัติตามโปรแกรมระดับชาติว่าด้วยการป้องกันการติดเชื้อ HIV/AIDS จากแม่สู่เด็ก (PMTCT) ด้วยการให้หญิงมีครรภ์ทุกคนได้รับบริการทางสุขภาพและสังคมอย่างพอเพียงโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และให้แม่ที่มีเชื้อ HIV ได้รับยาต่อต้านการกลับมาของไวรัส รวมทั้งสูตรการให้อาหารทารก

- ค ป้องกันและห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็กที่ติดเชื้อและได้รับผลกระทบจากเชื้อ HIV/AIDS และประกันว่าเด็กเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมและสุขภาพอย่างเพียงพอ
- ง ประกันการเข้าถึงการขอรับคำปรึกษาที่คำนึงถึงความรู้สึกของเด็ก และเกี่ยวกับ HIV/AIDS โดยถือเป็นการลับ (child-sensitive and confidential HIV/AIDS counseling) เมื่อเด็กร้องขอโดยไม่ต้องขอรับความยินยอมจากผู้ปกครอง
- จ ให้ข่าวสารที่ครบถ้วนและถูกต้องอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับ HIV/AIDS เพศศึกษา การส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยแก่โรงเรียนและรวมไว้ในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ให้การฝึกอบรมแก่ครูและเจ้าหน้าที่การศึกษาในการสอนเรื่อง HIV/AIDS และเพศศึกษา
- ฉ ประกันว่าข้อตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาคและอื่นๆ ไม่มีผลกระทบทางลบต่อการใช้สิทธิด้านสุขภาพของเด็ก โดยเฉพาะประกันว่าข้อตกลงข้างต้นไม่มีผลกระทบทางลบต่อเด็กในการใช้ยาเสพติดและยารักษาโรค
- ช ขอความช่วยเหลือจากโปรแกรมขององค์การสหประชาชาติว่าด้วย HIV/AIDS (CRC/C/80, ย่อหน้า 243)

59. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีบูรณาการเรื่องเคารพต่อสิทธิของเด็กและนำเด็กเข้าร่วมในการพัฒนาและปฏิบัติตามนโยบายและยุทธศาสตร์ว่าด้วย HIV/AIDS รวมทั้งนำข้อเสนอแนะที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบในการเสวนาทั่วไปว่าด้วยเด็กที่อาศัยในโลกกับการเป็น HIV/AIDS (CRC/C/80 ย่อหน้า 243)

มาตรฐานการดำรงชีพ

60. แม้ว่าจะมีความต่อเนื่องและความพยายามที่ประสบผลสำเร็จของรัฐภาคีในการลดความยากจนในประเทศไทย รวมถึงการจัดตั้งกองทุนเพื่อคุ้มครองเด็ก คณะกรรมการ ฯ มีข้อกังวลว่าร้อยละ 36 ของประชากรยากจนเป็นเด็ก มีช่องว่างของรายได้อย่างมากระหว่างภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตที่เสียเปรียบด้านเศรษฐกิจมากที่สุด คณะกรรมการ ฯ กังวลอย่างยิ่งต่อความยากลำบากที่เด็กซึ่งดำรงชีพด้วยความยากจนเผชิญ โดยเฉพาะ เด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กพิการ เด็กของชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง ในอันจะใช้สิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่ รวมทั้งการได้รับบริการทางสังคม สุขภาพ และการศึกษา
61. ตามข้อ 27 แห่งอนุสัญญา คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีสานต่อการจัดสรรทรัพยากรให้แก่มาตรการลดความยากจน โดยเฉพาะในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และแนะนำให้รัฐภาคีสร้างความเข้มแข็ง

ในความพยายามเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรที่ดำรงชีพด้วยความยากจน โดยเพิ่มความสามารถในการพัฒนาและติดตามยุทธศาสตร์การลดความยากจนในระดับท้องถิ่นและชุมชนและท้องถิ่น ประกันการได้รับบริการทางสังคมและสุขภาพ การได้รับการศึกษาและการมีที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอ และขอให้รัฐภาคีเพิ่มการจัดเงินกองทุนแก่เรื่องนี้โดยเฉพาะ ให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรม และสนับสนุนเด็กและครอบครัวที่ยากจน

6. การศึกษา นันทนาการ และกิจกรรมทางวัฒนธรรม

(ข้อ 28, 29 และ 30 ของอนุสัญญา)

การศึกษา การฝึกอบรมและแนวทางการฝึกอาชีพ

62. คณะกรรมการ ฯ ยินดีต่อมาตรการหลากหลายทั้งทางกฎหมาย การบริหาร นโยบาย และงบประมาณในการเพิ่มการศึกษาภาคบังคับจาก 6 เป็น 9 ปี และจัดการศึกษาแบบให้เปล่าจนถึง 12 ปี ขยายการเข้ารับการศึกษ ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา จัดให้มีการศึกษาภาษาท้องถิ่นหรือภาษาชนกลุ่มน้อย คณะกรรมการ ฯ ยินดีต่อมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2005 ซึ่งให้เด็กไม่มีทะเบียน รวมถึงเด็กของผู้พวยพและไม่มีทะเบียน เด็กไร้สัญชาติสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาปกติ แม้ว่าได้ดำเนินการเชิงบวกดังกล่าว คณะกรรมการ ฯ ยังกังวลว่าเด็กบางคน โดยเฉพาะที่อยู่ในกลุ่มที่อ่อนแอที่สุดและที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกล ยังไม่อาจเข้ารับการศึกษามีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน คณะกรรมการ ฯ ก็กังวลว่าการศึกษาระดับเตรียมอนุบาลมีจำกัด และอัตราออกของนักเรียนระดับประถมและมัธยมมีสูง

63. คณะกรรมการ ฯ กระตุ้นให้รัฐภาคีปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในการให้เด็กไม่มีทะเบียนเข้าสู่ระบบการศึกษาปกติ และจัดสรรทรัพยากรอย่างพอเพียงสำหรับการนำไปปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ภายใต้ข้อ 28 แห่งอนุสัญญา คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีจัดสรรทรัพยากรการเงิน บุคคล และเทคนิคอย่างเพียงพอเพื่อ

- ก ขยายการศึกษาระดับเตรียมอนุบาลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศ
- ข นำมาตรการที่มีประสิทธิภาพมาใช้เพื่อลดอัตราการออกของนักเรียนระดับประถมและมัธยม
- ค สานต่อการให้เด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมืองเข้ารับการศึกษามีคุณภาพ โดยเคารพต่อความต่างกันทางวัฒนธรรมและโดยใช้ภาษาชนกลุ่มน้อยและภาษาพื้นเมืองในท้องถิ่น
- ง ประกันการกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการศึกษาที่มีต่อทุกโรงเรียนในอาณาเขตของรัฐภาคี เพื่อประกันว่าเด็กจะได้รับการศึกษาด้วยหลักสูตรที่เหมือนกัน ขณะเดียวกันก็เคารพสิทธิของชนกลุ่มน้อยที่จะ

- ศึกษาศาสตร์และภาษาของตน และเพื่อประกันว่าเด็กทุกคนที่ได้รับการศึกษาจะได้รับความคุ้มครองจากปรัชญาทางศาสนาและการเมือง
- จ ใช้มาตรการที่จำเป็นทุกประการเพื่อประกันความเท่าเทียมกันในการเข้ารับการศึกษาที่มีคุณภาพของเด็กจังหวัดภาคใต้ชายแดนของรัฐภาคีอันเป็นกลุ่มที่อ่อนแอที่สุด
  - ฉ ขยายแหล่งและปรับปรุงคุณภาพการฝึกอาชีพ
  - ช ร่วมมือกับองค์การ UNESCO, UNICEF และองค์กรเอกชน (NGO) ในการปรับปรุงภาคการศึกษา

เป้าหมายการศึกษา

64. คณะกรรมการ ฯ กังวลเรื่องคุณภาพโดยรวมของคุณภาพการศึกษาซึ่งบางส่วนเกี่ยวกับวิธีสอนด้วยคุณภาพ ขาดครูที่มีคุณภาพ กังวลว่าธรรมชาติของระบบการศึกษาที่มีการแข่งขันกันสูง โดยเฉพาะในเด็กที่จะเข้าสู่การศึกษาระดับที่สูงขึ้น ก่อภาระที่เพิ่มขึ้นแก่เด็กและอาจปิดกั้นพัฒนาการของเด็กสู่การมีศักยภาพเต็มที่ โดยนัยนี้ คณะกรรมการ ฯ ให้ข้อสังเกตว่าเด็กบางคนเข้าโรงเรียนพิเศษ(ตัว)ต่อหลังซึ่งมองเรียนปกติ ซึ่งไปจำกัดการพักผ่อน เวลาวาง การเล่นเกม กิจกรรมนันทนาการและวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ การจัดโอกาสเพื่อการนันทนาการและกีฬาไม่เพียงพอในโรงเรียนหลายแห่ง คณะกรรมการ ฯ ยังกังวลว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิเด็กขึ้นกับวิจารณ์ญาณของครูและไม่ได้เป็นวิชาบังคับของทุกโรงเรียน
65. คณะกรรมการ ฯ แนะนำว่า ภายใต้ความเห็นทั่วไปเลขที่ 1 ปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ.2001) (CRC/GC/2001) อันมีเป้าหมายด้านการศึกษา ให้รัฐภาคีใช้ทุกมาตรการเพื่อ
- ก เพิ่มความเข้มแข็งให้มากขึ้นในความพยายามเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยการฝึกอบรมครู ขยายการสรรหาเพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะที่เป็นผู้หญิงหรือผู้ที่มาจากชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นเมือง
  - ข เพิ่มคุณภาพการศึกษาโดยลดการแข่งขันกันในระบบการศึกษา ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้เชิงรุก เพิ่มความเข้มแข็งในการส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ พรสวรรค์ (talent) และความสามารถของเด็กที่นำไปสู่การมีศักยภาพอย่างเต็มที่ของตน โดยการส่งเสริมวิถีชีวิตเชิงวัฒนธรรม ศิลปะ การเล่นเกม กิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน
  - ค จัดกิจกรรมนันทนาการและกีฬาไว้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร
  - ง ประกันว่าการสอนเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิเด็ก เป็นวิชาบังคับทั้งในโรงเรียนรัฐและโรงเรียนเอกชนในทุกระดับการศึกษา

8. มาตรการพิเศษด้านการคุ้มครอง

(ข้อ 22, 30, 38, 40, 37 (b) – (d), 32-36 แห่งอนุสัญญา)

เด็กของผู้อพยพและแสวงหาที่พักพิง (Asylum seeker)

66. ขณะที่กฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนเกิดและการให้สัญชาติของเด็กที่เกิดในประเทศอยู่ระหว่างการร่าง คณะกรรมการ ฯ กังวลว่าทำให้ไม่มีกรอบกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กของผู้อพยพและของแสวงหาที่พักพิงในประเทศไทย ซึ่งมีแนวโน้มในการส่งกลับประเทศ (refoulement) กังวลเกี่ยวกับเด็กที่ถูกพรากหรือขาดผู้ดูแล โดยเฉพาะที่อาจถูกกระทำอันมิชอบหรือถูกแสวงหาประโยชน์ได้ง่าย นอกจากนี้ยังกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก รวมถึงอดีตทหารเด็กที่อาจอาศัยในค่ายอพยพ คณะกรรมการ ฯ รู้สึกเสียใจที่รัฐภาคีไม่ได้ให้สัตยาบันในอนุสัญญาปี พ.ศ. 2494 (ค.ศ.1951) ว่าด้วยสถานภาพผู้อพยพและพิธีสารเลือกรับ (Optional Protocol) ปี พ.ศ. 2500 (ค.ศ.1967) และที่รัฐภาคีไม่ได้ถอนข้อสงวนข้อที่ 7 และที่ 22 แห่งอนุสัญญา
67. คณะกรรมการ ฯ กระตุ้นให้รัฐภาคียอมรับและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กของผู้อพยพและผู้แสวงหาที่พักพิงโดยเร็ว ประกันว่านโยบายและโปรแกรมที่ปฏิบัติอยู่นั้นจะรับรองความปลอดภัยของเด็กเหล่านี้ โดยเฉพาะที่อยู่ในค่าย กระตุ้นให้รัฐภาคีประกันว่านำหลักไม่ส่งตัวกลับ (non – refoulement) มาใช้ในการตัดสินใจโดยเคารพต่อเด็กกลุ่มดังกล่าว โดยเฉพาะที่เป็นอดีตทหารเด็ก คณะกรรมการเน้นย้ำถึงข้อแนะนำที่ให้ไว้ในคราวก่อน ทั้งกระตุ้นให้รัฐภาคีให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา พ.ศ. 2494 (ค.ศ. 1951) ว่าด้วยสถานภาพของผู้อพยพและพิธีสารเลือกรับปี พ.ศ. 2500 (ค.ศ.1967)

เด็กของแรงงานอพยพ (Migrant worker)

68. แม้ว่าทราบถึงความพยายามของรัฐภาคีในการจดทะเบียนเด็กจากครอบครัวผู้อพยพ ก็ยังมีข้อกังวลอย่างมากถึงความปลอดภัยของคนกลุ่มนี้ในประเทศไทย สาเหตุของข้อกังวลเกิดจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อแรงงานอพยพและสมาชิกในครอบครัว เช่น จับกุมโดยใช้กำลัง กักตัวโดยตำรวจ คณะกรรมการ ฯ รู้สึกเสียใจว่าหลายครอบครัวแม้แต่หญิงมีครรภ์กับเด็กเล็กต้องออกจากประเทศเนื่องจากกลัวว่าจะถูกทำร้าย นอกจากนี้ คณะกรรมการ ฯ ก็กังวลว่าเด็กของแรงงานอพยพไม่อาจเข้ารับบริการด้านสุขภาพและการศึกษา รวมถึงบริการด้านการดูแลสุขภาพและป้องกันการติดเชื้อ HIV/AIDS กังวลว่าสภาพการดำรงชีพของคนกลุ่มนี้มักยากจนมาก และหลายคนต้องทำงานเป็นเวลานานในสภาพที่น้ำเป็นอันตราย
69. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีใช้มาตรการเร่งด่วนเพื่อประกันว่าเด็กของแรงงานอพยพและสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะผู้อพยพที่ไม่ได้จดทะเบียน จะไม่ถูกจับกุม

โดยใช้กำลัง ไม่ถูกกักตัว หรือไม่ถูกทำร้าย ประกันว่าหากผู้อพยพยังไม่กลับไปยังประเทศของตน ต้องเคารพตามหลักไม่ส่งตัวกลับ (non refoulement) แนะนำว่าเด็กของแรงงานอพยพจะได้รับการประกันว่าจะได้รับบริการทางสังคม สุขภาพ และการศึกษาตามหลักไม่เลือกปฏิบัติ ยิ่งกว่านั้น คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีให้สัตยาบันต่อกติการะหว่างประเทศเรื่องการคุ้มครองสิทธิของแรงงานอพยพและสมาชิกในครอบครัว

การแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและแรงงานเด็ก

70. คณะกรรมการ ฯ มีข้อสังเกตว่าได้มีการใช้แผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย (National Plan of Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labor) และยินดีกับความร่วมมือของรัฐภาคีในการปฏิบัติตามโปรแกรมระหว่างประเทศขององค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดแรงงานเด็ก (ILO/IPEC) แม้มีการใช้มาตรการเชิงบวกขั้นต้น คณะกรรมการ ฯ ยังกังวลถึงการขยายตัวของการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมถึงแรงงานเด็ก ในรัฐภาคี กังวลว่า พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงานไม่ครอบคลุมถึงเด็กที่ทำงานในภาคไม่เป็นทางการ เช่น ภาคเกษตรกรรม การประกอบกรรในครัวเรือนขนาดเล็ก และงานบ้าน

71. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีควร

- ก ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
- ข ขยายขอบเขตของ พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน เพื่อประกันว่าจะคุ้มครองเด็กที่ทำงานในภาคไม่เป็นทางการ
- ค ปรับปรุงระบบตรวจสอบ (inspection) แรงงานเพื่อดูแลว่างานที่ทำโดยเด็กเป็นงานเบาและไม่ถูกแสวงหาประโยชน์และเพื่อให้ระบบติดตามและรายงานเกี่ยวกับแรงงานเด็กในชนบทและในบ้านบังเกิดผล
- ง ประกันว่าเด็กที่เป็นแรงงานยังคงเข้ารับการศึกษ ฝึกอบรม การนันทนาการอย่างต่อเนื่อง
- จ สานต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมของ ILO/IPEC ระดับระหว่างภูมิภาคและในภูมิภาค

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการค้าเด็ก

72. คณะกรรมการ ฯ เห็นถึงความพยายามอย่างจริงจังของรัฐภาคีในการต่อต้านการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในเด็ก รวมทั้งการใช้ พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามโสเภณี พ.ศ. 2539 (ค.ศ.1996) และแผนปฏิบัติการว่าด้วยการป้องกันและจัดการการแสวงหาประโยชน์ในการค้าประเวณี (Plan of Action on Preventing and Combating Commercial Sexual

Exploitation) อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อกังวลถึงการมีแสวงหาประโยชน์ทางเพศเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในรัฐภาคี เช่น มีโสเภณีเด็ก เซ็กซ์ทัวร์ ภาพลามกของเด็ก

73. แม้รัฐภาคีได้พยายามอย่างมากในการต่อต้านการค้าเด็ก เช่น จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ (National Committee on Prevention and Suppression of Human Trafficking) เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) กำหนดให้เรื่องการค้าเด็กและผู้หญิงไว้ในนโยบายแห่งชาติ 6 ปีและแผนปฏิบัติการ พ.ศ. 2546 (ค.ศ. 2003) สรุปเป็นบันทึกช่วยจำเพื่อสร้างความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้าน คณะกรรมการ ฯ ยังแสดงความกังวลว่าประเทศไทยเป็นประเทศปลายทาง ทางผ่าน และแหล่งของการค้าเด็กเพื่อการแสวงหาประโยชน์ทางเพศและการบังคับใช้แรงงาน มีข้อกังวลเกี่ยวกับกรณีที่ได้รับรายงานถึงการค้าเด็กในประเทศ เช่น การค้าเด็กหญิงจากชนเผ่าและชนพื้นเมืองทางภาคเหนือถึงภาคใต้ นอกจากนี้ ยังมีข้อกังวลถึงความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นจากการถูกค้าและถูกแสวงหาประโยชน์ซึ่งเด็กในกลุ่มอ่อนแอเผชิญ เช่นเดียวกับมีการส่งออกของเหยื่อเด็กที่ถูกค้า นอกจากนี้ ความอ่อนแอของการบังคับใช้และปฏิบัติตามมาตรการต่อต้านการค้ามนุษย์ในรัฐภาคีก็เป็นสาเหตุหนึ่งของข้อกังวล
74. คณะกรรมการ ฯ กระตุ้นให้รัฐภาคีเพิ่มความเข้มแข็งในการให้ความช่วยเหลืออย่างเพียงพอและดำเนินการเพื่อให้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมอีกครั้ง (social reintegration service) แก่เด็กที่ถูกค้าและ/หรือถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ในแนวทางที่สอดคล้องกับที่กำหนดในปฏิญญา (declaration) ข้อเสนอเพื่อการปฏิบัติ (Agenda for action) ข้อตกลงสากล (Global Commitment) พ.ศ. 2539 (ค.ศ.1996) การประชุมโลกว่าด้วยการต่อต้านการแสวงหาประโยชน์ในการค้าประเวณีเด็ก พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001)
75. ภายใต้ข้อ 34 และข้ออื่นที่เกี่ยวข้อง แห่งอนุสัญญา คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคี
- ก สร้างความเข้มแข็งให้มาตรการเพื่อต่อต้านทุกรูปแบบของการค้ามนุษย์ในประเทศและข้ามชายแดน ด้วยการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ
  - ข สร้างความเข้มแข็งและขยายขอบข่ายข้อตกลงแบบทวิภาคีและพหุภาคี ตลอดจนโปรแกรมความร่วมมือกับประเทศอื่นที่เป็นแหล่ง ทางผ่านของการค้าเพื่อป้องกันการค้าเด็ก
  - ค ประกันว่าการค้ามนุษย์ทุกกรณีจะได้รับการตรวจสอบ ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษและการลงโทษ

- ง ประกันว่าเด็กที่เป็นเหยื่อของการค้าดังกล่าวจะได้รับความคุ้มครองและไม่ถือเป็นอาชญากร รวมทั้งได้รับให้เข้าร่วมโปรแกรมและบริการเพื่อคืนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมและการฟื้นฟูอย่างเพียงพอ
- จ ให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อปัจจัยเสี่ยงที่มีอยู่ เช่น การเพิ่มขึ้นของเช็กซ์ทัวร์ในภูมิภาค รวมทั้งร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (TAT) และผู้ให้บริการท่องเที่ยวในเรื่องดังกล่าว
- ฉ เพิ่มความตระหนักแก่สังคมถึงผลทางลบของการค้าเด็ก ฝึกอบรมผู้ประกอบการอาชีพที่ทำงานกับและสำหรับเด็ก ตลอดจนประชาชนทั่วไปในการต่อต้านและป้องกันการค้าเด็ก
- ช ยอมรับข้อตกลงในการป้องกัน ปราบปราม ลงโทษการค้ำมนุษย์ โดยเฉพาะที่เป็นผู้หญิงและเด็ก อันเป็นส่วนเสริมของอนุสัญญาแห่งองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Organized Crime) พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2002)
- ซ สร้างความเข้มแข็งในความร่วมมือกับ ILO/IPEC องค์การสากลเพื่อผู้อพยพและองค์กรเอกชนต่าง ๆ

การบริหารความยุติธรรมแก่เด็ก (Juvenile Justice)

76. คณะกรรมการ ฯ รู้สึกยินดีว่ามีการแก้ไข พ.ร.บ. ว่าด้วยศาลเด็กและครอบครัวและขั้นตอนพิจารณาคดีครอบครัวและ พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) อันมีผลใช้บังคับเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) และกำหนดชัดเจนว่าขั้นตอนที่ใช้ในศาลครอบครัวและเด็กต้องนำไปใช้ในศาลอาญาในทุกจังหวัดที่ยังไม่มีศาลเด็กและครอบครัว มีกฎกระทรวงว่าด้วยการห้ามใช้การลงโทษทางกายเป็นฐานการลงโทษ (Penal Institution) คณะกรรมการ ฯ รู้สึกยินดีว่ามีการใช้บ้านพัก จัดโปรแกรมเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ (diversion program) สำหรับผู้ต้องหาเด็ก รวมทั้งโปรแกรมการประชุมกลุ่มครอบครัว ซึ่งช่วยส่งเสริมแนวคิดเรื่องความยุติธรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็ง (restorative justice) คณะกรรมการ ฯ มีข้อสังเกตว่าทุกปีมีผู้ต้องหาเด็กประมาณ 4,500 คน ถูกส่งตัวไปยังในคุกขังกลาง อย่างไรก็ตาม มีข้อกังวลว่ายังมีเด็กขังรวมกับผู้ใหญ่ในคุกขังเนื่องจากขาดสถานคุมขังสำหรับเด็กในบางแห่ง และเน้นย้ำข้อกังวลเกี่ยวกับอายุขั้นต่ำของผู้ความรับผิดชอบทางอาญา(7 ปี)
77. คณะกรรมการ ฯ เน้นย้ำถึงการปฏิบัติตามคำแนะนำครั้งก่อน และกระตุ้นให้รัฐภาคีประกันว่ากฎหมายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความยุติธรรมแก่เด็กจะเป็นไปในทิศทางเดียวกับเจตนาของอนุสัญญา โดยเฉพาะ ข้อ 37, 39 และ 40 เช่นเดียวกับมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ เช่น มาตรฐานขั้นต่ำสุดของสหประชาชาติสำหรับการบริหารความยุติธรรมแก่ผู้เยาว์ United Nation Standard Minimum Rules for the

Administration of Juvenile Justice) (กฎปักกิ่ง) (มติที่ประชุมสามัญที่ 40/33) แนวทางแห่งสหประชาชาติเพื่อป้องกันการเป็นอาชญากรเด็ก (United Nation Guideline for the Prevention of Juvenile Delinquency) (แนวทางรียาด) (มติที่ประชุมสามัญที่ 45/112) กฎสหประชาชาติเพื่อคุ้มครองเด็กที่ถูก ไลตรอนเสรีภาพ (United Nation Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty) (มติที่ประชุมสามัญที่ 45/113) และแนวทางเพื่อการปฏิบัติการสำหรับเด็กในระบบยุติธรรมทางอาญา (ภาคผนวกของมติสภาสังคมและเศรษฐกิจ 1997/30 วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2540) ภายใต้แนวทางดังกล่าว คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคี

- ก แก้ไขเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในประมวลกฎหมายการลงโทษทางอาญา (Penal Code) เพื่อเพิ่มอายุขั้นต่ำของความรับผิดชอบทางอาญาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ยอมรับกันในระดับสากล
- ข แก้ไขกฎหมายระดับชาติเพื่อสนับสนุนการห้ามใช้การลงโทษทางกายเป็นฐานการลงโทษ
- ค ประกันว่าผู้ถูกคุมขังที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จะขังแยกจากผู้ใหญ่ และใช้การไลตรอนเสรีภาพ (deprivation of liberty) เป็นทางเลือกสุดท้ายในระยะเวลาอันเหมาะสมที่สั้นที่สุด ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม
- ง เร่งรัดให้การแยกสถานคุมขังและ/หรือแยกห้องขังในสถานคุมขังสำหรับผู้ต้องขังอายุต่ำกว่า 18 ปี เพื่อประกันว่าเขาดำรงอยู่ และเพื่อจัดโปรแกรมดูแลรักษา (therapeutic) ฝึกอาชีพ ให้การศึกษาแก่เด็กต้องโทษจำคุก
- จ สานต่อการใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการคุมขัง เช่น การเบี่ยงเบนความสนใจ (diversion) ทัณฑ์บน การให้คำปรึกษา การประชุมกลุ่มชุมชนและครอบครัว การให้ทำงานบริการชุมชน หรือ รอคการลงอาญา (suspended sentence)
- ฉ สนับสนุนและส่งเสริมการใช้มาตรการและกลยุทธ์ด้านป้องกัน โดยเฉพาะในเด็กกลุ่มอ่อนแอ (vulnerable group)
- ช สนับสนุนการให้บริการและโปรแกรมที่มีชุมชนเป็นฐาน (community-based program) เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีข้อขัดแย้งกับกฎหมายและการกลับคืนสู่สังคมของตน (reintegration with society)
- ซ แสวงหาความร่วมมือทางเทคนิคจากหน่วยงาน เช่น UNICEF, OHCHR

เด็กที่อยู่ในชุมชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง

78. คณะกรรมการ ฯ แสดงข้อกังวลเกี่ยวกับสภาพการณ์ของเด็กในชุมชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์ ชนพื้นเมือง ซึ่งได้รับผลกระทบจากสิ่งเลวร้าย (stigmatization) และการเลือกปฏิบัติ กังวลเกี่ยวกับความยากจนที่แพร่กระจายในหมู่ชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง ข้อจำกัดของการมีและ

ใช้สิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการได้รับการศึกษา บริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพ คณะกรรมการ ฯ ยังกังวลว่าเด็กของชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมืองเป็นผู้ไร้สัญชาติ (stateless) และ/หรือไม่มีทะเบียนเกิด มีความเสี่ยงมากขึ้นจากการถูกกระทำไม่ชอบและแสวงหาประโยชน์ ทั้งมีข้อสังเกตว่าปัจจุบันประเทศไทยยังมีข้อมูลล้มเหลวในประชากรของประชากรที่เป็นชาวเขาไม่เพียงพอ

79. คณะกรรมการ ฯ ย้ำเตือนรัฐภาคีถึงพันธกรณี (Obligation) ภายใต้ข้อ 2 และ 30 แห่งอนุสัญญา และแนะนำให้ประกันว่าเด็กของชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมืองจะมีและใช้สิทธิมนุษยชนของตนได้เต็มที่ อย่างเท่าเทียมและปราศจากการเลือกปฏิบัติ คณะกรรมการ ฯ กระตุ้นให้รัฐภาคีใช้มาตรการอย่างเพียงพอในอันจะคุ้มครองสิทธิของเด็กของชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมืองให้สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ประเพณี ธรรมเนียม ภาษา ภายใต้คำแนะนำซึ่งคณะกรรมการ ฯ ได้เห็นชอบในการประชุมสามัญเรื่องสิทธิเด็กของชนพื้นเมืองเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546 (ค.ศ.2003) กระตุ้นให้รัฐภาคีสานต่อการพัฒนาและปฏิบัติตามนโยบายและโปรแกรมเพื่อประกันการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกันของบริการที่เหมาะสมทางวัฒนธรรม บริการทางสุขภาพและสังคม และการศึกษา คณะกรรมการ ฯ แนะนำว่ารัฐภาคีควรประกันการจดทะเบียนเกิดแก่เด็กของชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมืองทุกคน และสานต่อการปฏิบัติมาตรการแสดงให้เห็นประเด็นการไร้สัญชาติ คณะกรรมการ ฯ ให้ข้อแนะนำต่อว่ารัฐภาคีควรสำรวจล้มเหลวของประชากรชาวเขาและของกลุ่มชนพื้นเมืองและกลุ่มน้อยทุกกลุ่ม จำแนกข้อมูลตามเพศ อายุ และจังหวัด

9. พิธีสารเลือกรับต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

(Optional Protocols to the Convention on the Rights of the Child)

80. คณะกรรมการ ฯ ยินดีที่รัฐภาคีเพิ่มเติมการมีภาคยานุวัตร (accession) ต่อข้อตกลงเบื้องต้นต่ออนุสัญญาว่าด้วยการค้าเด็ก โสเภณีเด็ก และภาพลามกเด็ก เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 (ค.ศ. 2006) ให้ข้อสังเกตถึงการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีในการเข้าร่วมเป็นภาคีในข้อตกลงเบื้องต้นที่ให้รวมเด็กที่อยู่ในสภาวะสู้รบในประเทศ (in armed conflict) ไว้ด้วย และแนะนำให้รัฐภาคีให้สัตยาบันต่อข้อตกลงเบื้องต้นนั้น

10. การติดตามและการเผยแพร่

การติดตาม

81. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้รัฐภาคีใช้มาตรการที่เหมาะสมทั้งหมดเพื่อประกันการปฏิบัติตามข้อแนะนำอย่างเต็มที่ ด้วยการส่งผ่านความเห็นไปยังสมาชิกในคณะรัฐมนตรี รัฐสภา รัฐมนตรี

ที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ในระดับจังหวัด อำเภอ ที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ เพื่อให้เกิดการ
พิจารณาที่เหมาะสมและการนำไปปฏิบัติต่อไป

การเผยแพร่

82. คณะกรรมการ ฯ แนะนำให้นำรายงานประจำปี 2 พร้อมคำตอบที่รัฐภาคีจัดส่ง ข้อเสนอแนะ
ที่เกี่ยวข้อง (รวมทั้งข้อสังเกต) เผยแพร่อย่างกว้างขวางด้วยภาษาของประเทศ รวมทั้งเผยแพร่
ผ่านอินเทอร์เน็ต สู่สาธารณะโดยรวม ภาคประชาสังคม องค์การ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้ประกอบ
อาชีพเกี่ยวกับเด็ก (professional) และเด็ก เพื่อให้เกิดการถกกันและความตระหนักเกี่ยวกับ
อนุสัญญานี้ เกิดการนำไปปฏิบัติและการติดตามผล

11. รายงานต่อไป

83. ภายใต้ข้อแนะนำต่อรายงานประจำปีที่คณะกรรมการ ฯ ได้ให้ความเห็นชอบ และที่บรรยายไว้
ในรายงานครั้งที่ 29 (CRC/C/114) คณะกรรมการ ฯ เน้นถึงความสำคัญของข้อปฏิบัติที่สอดคล้อง
กับเนื้อหาในข้อ 44 แห่งอนุสัญญา จุดสำคัญของความรับผิดชอบของรัฐภาคีต่อเด็กตาม
ที่กำหนดในอนุสัญญาประกันว่าคณะกรรมการด้านสิทธิเด็กมีโอกาสเข้าตรวจสอบความก้าว
หน้าในการปฏิบัติตามอนุสัญญา ในแง่นี้ การรายงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นระยะๆ ของรัฐภาคี
เป็นสิ่งจำเป็น คณะกรรมการ ฯ เชิญชวนให้รัฐภาคีส่งรายงานฉบับที่ 3 และ 4 ผนวกเข้าเป็น
ฉบับเดียวกัน และส่งไปภายในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) ซึ่งเป็นวันกำหนดส่ง
รายงานฉบับที่ 4 รายงานฉบับผนวกกันนี้ไม่ควรเกินกว่า 120 หน้า (ดู CRC/C/148) คณะ
กรรมการ ฯ หวังว่าจากนี้ไปรัฐภาคีจะรายงานทุก 5 ปี ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญา

**Convention on the
Rights of the Child**

Distr.
GENERAL

CRC/C/THA/CO/2
17 March 2006

Original: ENGLISH

COMMITTEE ON THE RIGHTS OF THE CHILD

Forty-first session

**CONSIDERATION OF REPORTS SUBMITTED BY STATES PARTIES
UNDER ARTICLE 44 OF THE CONVENTION**

Concluding observations: Thailand

1. The Committee considered the second periodic report of Thailand (CRC/C/83/Add.15) at its 1113rd and 1115th meetings (see CRC/C/SR.1113 and 1115) held on 24 January 2006, and adopted at the 1120th meeting (CRC/C/SR.1120), held on 27 January 2006, the following concluding observations:

A. Introduction

2. The Committee welcomes the second periodic report submitted by the State party and the written replies to its list of issues (CRC/C/THA/Q/2), and expresses its appreciation of the State party's open and self-analytical reporting approach in identifying a number of areas of concern. It further notes with appreciation the constructive efforts made by the high-level, intersectoral delegation to provide additional information in the course of the dialogue.

B. Follow-up measures undertaken and progress achieved by the State party

3. The Committee commends the State party for the adoption of the Child Protection Act (B.E. 2546) in 2003, which defines the child as a person below 18 years of age and eligible for protection and welfare assistance in compliance with the principles of non-discrimination and the best interests of the child. It also welcomes the amendment or adoption of several laws aimed at enhancing implementation of the Convention, inter alia, the National Education Act of 1999 and the Compulsory Education Act of 2002, the Act on Redress for the Damaged and Compensation and Expenses for Offenders in Criminal Cases of 2001, and the 2004 amendment to the Penal Code with the effect that capital punishment and life imprisonment cannot be imposed on

children for crimes committed below the age of 18. In addition, the Committee notes with appreciation the establishment of mechanisms that enhance the promotion and protection of children's rights in the country, including the National Human Rights Commission and the Sub-Committee on Child, Youth and Families, the National Child Protection Committee and Provincial Child Protection Committees.

4. The Committee welcomes the ratification of or accession to a number of international human rights instruments:

(a) 1966 International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights on 5 September 1999;

(b) 1999 ILO Convention No. 182 concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour on 16 February 2001;

(c) 1980 Hague Convention No. 28 on the Civil Aspects of International Child Abduction on 14 August 2002;

(d) 1965 International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination on 28 January 2003;

(e) 1993 Hague Convention No. 33 on Protection of Children and Cooperation in Respect of Intercountry Adoption on 29 April 2004; and

(f) 1973 ILO Convention No. 138 concerning Minimum Age for Admission to Employment on 11 May 2004.

C. Factors and difficulties impeding the implementation of the Convention

5. The Committee acknowledges that an exceptional natural disaster caused by the Indian Ocean tsunami of 26 December 2004 has largely devastated the south-western coast of Thailand - giving rise to a number of economic and social difficulties and affecting the lives of many children. It also acknowledges the challenges faced by the State party as a result of the civil unrest in the southernmost provinces of Thailand, which have adversely impacted overall human rights development in the country.

D. Principal subjects of concern and recommendations

1. General measures of implementation (arts. 4, 42 and 44, para. 6 of the Convention)

The Committee's previous recommendations

6. The Committee notes with satisfaction that various concerns and recommendations in its concluding observations (CRC/C/15/Add.97) adopted following its consideration of the State party's initial report (CRC/C/11/Add.13) have been addressed through legislative measures and policies. However, some of the concerns it expressed and recommendations it made regarding, inter alia, the minimum legal age of criminal responsibility, birth registration, statelessness, refugee and asylum-seeking children have not been sufficiently addressed.

7. **The Committee reiterates these concerns and recommendations and urges the State party to make every effort to address them, as well as to implement the recommendations contained in the present concluding observations.**

Reservations

8. The Committee notes the efforts made by the State party to review its reservations and its partial compliance with articles 7 and 22 of the Convention, but regrets that these reservations have been maintained.

9. **The Committee reiterates its previous recommendation and again draws the State party's attention to articles 2 and 24 of the International Covenant on Civil and Political Rights, which the State party ratified without reservations. In this regard, the Committee urges the State party to withdraw its reservations to articles 7 and 22 of the Convention in accordance with the Vienna Declaration and Plan of Action of the World Conference on Human Rights of 1993 (A/CONF.157/23).**

Legislation

10. The Committee notes with appreciation the measures taken by the State party to bring national legislation into conformity with the Convention, in particular the Child Protection Act. It notes, however, that the implementation and enforcement of such legislation, particularly at the local level, in such areas as children in conflict with the law, trafficking, child labour and violence against children, require further attention in order to ensure full compliance with the principles and provisions of the Convention. It also notes that some existing legislation, for example the Penal Code regarding the minimum age of criminal responsibility (7 years), is still not in compliance with the Convention.

11. **The Committee encourages the State party to continue its efforts to harmonize its legislation fully with the provisions and principles of the Convention. It also encourages the State party to continue its efforts to ensure the full and effective implementation of its national legislation through, inter alia, dissemination to legislators and law enforcement officials, as well as awareness-raising activities, in order to better protect the rights of the child.**

Coordination

12. The Committee notes the multitude of Government ministries, agencies and other bodies involved in the promotion and protection of child rights in the country. While recognizing the role of the National Youth Bureau, it is concerned that coordination is limited among such bodies, particularly at the provincial, regional and local levels.

13. **The Committee recommends that the State party strengthen its system of coordination at all levels in order to ensure the full and effective implementation of its national legislation as well as of the Convention.**

National Plan of Action

14. The Committee welcomes the introduction of a National Strategy and Plan of Action (2005-2015) for implementation of the outcome document entitled “A World Fit for Children” adopted at the 2002 General Assembly Special Session on Children.

15. The Committee encourages the State party to ensure that the National Strategy and Plan of Action covers all areas under the Convention, and that sufficient human and financial resources are provided for its full and effective implementation at all levels. The Committee also encourages the State party to ensure the wide participation of civil society, including children and youth, in all aspects of the implementation process. It requests the State party to provide information in its next periodic report on the implementation, outcomes and evaluation of the National Strategy and Plan.

Independent monitoring

16. The Committee welcomes the establishment of independent monitoring mechanisms, notably the Parliamentary Ombudsman, as well as the National Human Rights Commission and its Sub-Committee on Children, Youth and Families. It notes in particular the activities undertaken by the Sub-Committee to, inter alia, conduct inspection visits and monitor agencies and institutions responsible for the promotion and protection of child rights, and to investigate complaints relating to children and youth. The Committee is nevertheless concerned about the accessibility and availability of these mechanisms to all children in the country and about the resources allocated to them. The Committee is also concerned that the recommendations of the National Human Rights Commission have not been sufficiently implemented and followed up by the relevant authorities.

17. The Committee recommends that the State party, taking into account its general comment No. 2 of 2002 (see CRC/GC/2002/2) on the role of independent national human rights institutions, take all effective measures to ensure that the National Human Rights Commission and the Parliamentary Ombudsman are easily accessible to, and user-friendly for, all children. It particularly encourages the State party to reinforce its awareness-raising efforts to facilitate the effective use of existing complaint mechanisms by children. The Committee recommends that the Parliamentary Ombudsman develop a special focus on children. It also recommends that the State party ensure that the National Human Rights Commission and the Parliamentary Ombudsman are provided with sufficient human and financial resources, and that their recommendations are given full and serious follow-up.

Allocation of resources

18. The Committee notes the increases in budget allocations for social development covering education, public health and social services during the reporting period as well as the creation of a Child Protection Fund to provide welfare assistance to children and their families and to support projects and activities for children implemented by provincial agencies. The Committee is concerned, however, about the lack of information in a number of areas, notably on budget allocations at the provincial and district levels and on the proportion of resources allocated to

children belonging to the most vulnerable groups. It also notes with concern that the Ministry of Social Development and Human Security has no representation at the district level and that there is limited Government capacity for social welfare service delivery at the Tambon or community level.

19. **The Committee recommends that the State party provide information on budget allocations at both national and subnational levels, with particular emphasis on children belonging to the most vulnerable groups, in its next periodic report. The Committee recommends, in light of article 4 of the Convention, that the State party prioritize budgetary allocations at all levels to ensure the implementation of the rights of children, in particular those belonging to the most vulnerable groups “to the maximum extent of ... available resources and, where needed, within the framework of international cooperation”. It encourages the State party to ensure the adequate allocation of resources for the Ministry of Social Development and Human Security, both at national and subnational levels, in order to further strengthen multisectoral responses to promote implementation of the rights of children in Thailand.**

Data collection

20. The Committee notes with appreciation the efforts and initiatives taken to improve data collection on all children in the country. It is concerned, however, that data collection mechanisms remain fragmented and insufficient to ensure the systematic and comprehensive collection of disaggregated data on all areas covered by the Convention.

21. **The Committee reiterates its previous recommendation and urges the State party to strengthen and centralize its data collection system, and to systematically integrate and analyse disaggregated data on all children under 18 for all areas covered by the Convention, with special emphasis on the most vulnerable groups (i.e. indigenous and minority children, children in the southernmost provinces of the country, children with disabilities, abused and neglected children, children living in poverty, children in conflict with the law, immigrant and refugee children, children infected with and affected by HIV/AIDS, and children of sex workers, etc). The Committee urges the State party to use these indicators and data effectively in the formulation of legislation, policies and programmes for the effective implementation of the Convention.**

Dissemination of the Convention

22. The Committee notes with appreciation the State party's efforts to involve members of civil society, including children, in the preparation of its periodic report. It also notes with appreciation the State party's efforts to disseminate the Convention, including its translation into Thai and various local dialects, and its availability in audio form and in Braille. It is encouraged that various training courses and programmes that have been developed on the Convention and on child rights in general, and that child rights issues have been made part of the national public school curriculum at the primary and secondary levels. Despite these efforts, the Committee remains concerned that children and the general public at large remain insufficiently aware of the Convention.

23. **The Committee recommends that the State party continue and strengthen its efforts to ensure that the provisions and the principles of the Convention are widely recognized and understood by adults and children alike. In this regard, it encourages the State party to continue to disseminate and raise awareness of the Convention among children and adults, particularly in remote areas. The Committee also invites the State party to continue to develop creative and child-friendly methods of promoting and teaching the Convention.**

2. General principles (arts. 2, 3, 6 and 12 of the Convention)

The right to non-discrimination

24. The Committee is concerned about the persistence of both direct and indirect discrimination against the child, contrary to article 2 of the Convention, particularly with respect to the girl child, children of indigenous, and religious or ethnic minority communities, children of refugees and asylum-seekers, children of migrant workers, street children, children with disabilities, children living in rural areas, and children living in poverty. The Committee is also concerned that there continues to be regional disparities, especially in the southernmost provinces, in access to social, health and educational services.

25. **The Committee recommends that the State party, in accordance with article 2 of the Convention, take more effective measures to ensure that all children within its jurisdiction enjoy all the rights enshrined in the Convention on the basis of non-discrimination by effectively implementing existing laws which guarantee that principle. The Committee recommends that the State party prioritize social and health services and ensure equal opportunities to education for children belonging to the most vulnerable groups, including Muslim, immigrant and refugee children. The Committee further recommends that the State party carry out comprehensive public education campaigns to prevent and combat all forms of discrimination.**

26. **The Committee requests that specific information be included in the next periodic report on the measures and programmes relevant to the Convention undertaken by the State party to follow up on the Declaration and Programme of Action adopted at the 2001 World Conference against Racism, Racial Discrimination, Xenophobia and Related Intolerance, also taking into account the Committee's general comment No. 1 on the aims of education of 2001 (CRC/GC/2001/1).**

Right to life, survival and development

27. The Committee notes with concern that the violence and civil unrest in the southern provinces of the country have had severe consequences on children and their families, and endangered the right of the child to life, survival and development. The Committee notes with particular concern the lack of rehabilitation, counselling and other assistance programmes for child survivors and witnesses of violence in these provinces. The Committee is also concerned about the situation of former child soldiers in the country, some of whom may be in camps for refugees.

28. **The Committee urges the State party to make every effort to reinforce protection of the right to life, survival and development of all children within the State party, particularly with respect to former child soldiers and to children in the southernmost provinces of the country, through targeted policies, programmes and services. The Committee also urges the State party to protect all children from the consequences of the civil unrest and to ensure their reintegration in society. It also urges the State party to develop, in collaboration with non-governmental and international organizations, a comprehensive system of psychosocial support and assistance for children affected by violence and conflict.**

Respect for the views of the child

29. The Committee is encouraged by the State party's actions to promote and respect children's right to freely express their views and to participate in society, inter alia, through the organization of an annual Child Rights Forum and through the establishment of youth councils and networks. Despite these positive steps, the Committee is of the view that children's right to free expression and to participation is still limited in the State party, partly due to traditional attitudes in society. It is also concerned that respect for the views of the child may not be fully taken into account in court processes involving children either as victims, witnesses, or alleged offenders.

30. **The Committee recommends that the State party strengthen its efforts to ensure the active participation and involvement of children in all decisions affecting them in the family, school and community, in accordance with articles 12, 13 and 15 of the Convention. It also recommends that the State party undertake a regular review of the extent to which children's views are taken into consideration and of their impact on policy-making, court decisions, and programme implementation. It further recommends that the State party improve child-sensitive court procedures in accordance with the United Nations Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime (annexed to Economic and Social Council resolution 2005/20 of 22 July 2005).**

3. Civil rights and freedoms (arts. 7, 8, 13-17, 19 and 37 (a) of the Convention)

Birth registration

31. Despite the State's party efforts in this area, including legislative initiatives by the Sub-Committee on the Revision of Child-Related Laws and the adoption of a Strategy to Address the Problem of Legal Status and Right to Identity in January 2005, the Committee is nevertheless concerned about the high number of children that remain without birth registration, particularly in the most remote areas of the country and in tsunami-affected areas. The Committee is also concerned about persisting difficulties in ensuring the registration of children of migrant workers, refugees and asylum-seekers as well as of indigenous and minority communities, particularly those born outside of hospitals. The Committee is further concerned about weak law enforcement and limited public awareness of the significance and benefits of birth registration.

32. **The Committee reiterates its previous recommendations and, in line with article 7 of the Convention, recommends that the State party continue to review its legislation, in particular the Act for Registration of Inhabitants (B.E. 2534) of 1991, with a view to ensuring that the birth registration system is equally accessible to all children in the whole territory of the State party, in particular, migrant and refugee children, children belonging to indigenous and minority communities, and children living in the most remote or in tsunami-affected areas. The Committee also recommends that the State party improve the existing birth registration system by:**

(a) Introducing mobile birth registration units and public awareness-raising campaigns to reach the most remote areas of its territory;

(b) Strengthening cooperation between the birth registration authority and maternity clinics, hospitals, midwives and traditional birth attendants, in order to achieve better birth registration coverage in the country;

(c) Continuing to develop and widely disseminate clear guidelines and regulations on birth registration to officials at the national and local levels; and

(d) Ensuring that children whose births have not been registered and who are without official documentation have access to basic services, such as health and education, while waiting to be properly registered.

Name, nationality and identity

33. The Committee is concerned that a significant number of children residing in Thailand remain stateless, which adversely impacts their full enjoyment of rights including education, development and access to social and health services, and which renders them vulnerable to abuse, trafficking and exploitation.

34. **The Committee reiterates its recommendation that the State party withdraw its reservations to articles 7 and 22 of the Convention and urges it to continue to implement measures to ensure that all stateless persons born in Thailand and living under its jurisdiction can acquire a nationality, including the possibility of acquiring Thai nationality. The Committee also urges the State party to take specific measures to ensure their access to basic services such as social and health services and education.**

Protection of privacy

35. While noting the existence of national legislation which protect children's right to privacy and despite the efforts of the State party, the Committee notes with concern that the identities and photos of child victims are presented in the media, which is a clear infringement of article 16 of the Convention and of domestic law respecting the privacy of the child.

36. **The Committee urges the State party to establish mechanisms such as a code of conduct and/or self-regulation to ensure that all materials broadcast in Thailand respect the child's right to privacy. The Committee also urges the State party to ensure that appropriate human rights training is given to media professionals, paying particular attention to children's rights to privacy.**

Access to information

37. The Committee appreciates the measures taken by the State party to increase child-targeted programming in the media, and the amount of primetime media hours devoted to programming for children, youth and families. It is concerned, however, at the quality of programming. While noting that the draft Measures for the Suppression of Provocative Materials Act is pending before the Cabinet, the Committee is concerned that some of the materials published in the media and available through the Internet are harmful to the child. Further, the Committee, while noting the efforts of the Ministry for Information and Communication Technology, expresses its concern that no systematic media-monitoring mechanisms exist at the national and subnational levels to protect children from being exposed to harmful information, such as violence and pornography, transmitted through the media and through the Internet.

38. The Committee recommends that, through cooperation with radio and television broadcasters, mechanisms be established to monitor and improve the quality and suitability of media programming produced primarily for children and youth. Further, the Committee recommends, in light of article 17 of the Convention, that the State party take all necessary legal and other measures, including advisory campaigns directed to parents, guardians and teachers, and cooperation with Internet service providers to protect children from being exposed to harmful material such as violence and pornography, transmitted through the media and Internet.

Corporal punishment

39. The Committee notes the State party's efforts to prohibit the use of corporal punishment in schools and takes note of the recent Ministerial regulation prohibiting the use of corporal punishment in penal institutions. The Committee nevertheless regrets that corporal punishment in the home and in alternative care settings is not explicitly prohibited by law. Further, it notes the State party's acknowledgement that child victims are often afraid to complain and that assistance is rarely available to them.

40. The Committee reiterates that corporal punishment is not compatible with the provisions of the Convention and is not consistent with the requirement of respect for the child's dignity as specifically required by article 28, paragraph 2 of the Convention. Therefore, the Committee urges the State party, taking into account the recommendations adopted by the Committee on its day of general discussion on violence against children within the family and in schools (see CRC/C/111), to prohibit by law all forms of corporal punishment in the home and in all alternative care settings.

41. The Committee recommends that the State party sensitize and educate parents and other caregivers, law enforcement officials and professionals working with and for children by carrying out public awareness-raising campaigns about the harmful impact of corporal punishment. It encourages the State party to promote positive, non-violent forms of discipline as an alternative to corporal punishment. The Committee also recommends that the State party establish specific child-sensitive complaint mechanisms and services, and ensure access of all children to these mechanisms.

4. Family environment and alternative care
(arts. 5, 18 (paras. 1-2), 9-11, 19-21, 25, 27 (para. 4) and 39 of the Convention)

Alternative care

42. The Committee notes the various programmes and mechanisms providing alternative care for children in the country, including the foster care system, welfare homes and other institutions, which are administered by various Government ministries and agencies. The Committee is concerned, however, at the lack of information on the situation of children placed in alternative care facilities and on the standards and regulations governing such institutions. It is also concerned at the lack of information concerning monitoring and oversight mechanisms for such programmes and institutions.

43. **The Committee recommends that the State party:**

(a) **Undertake a comprehensive study to assess the situation of children placed in institutions, including their living conditions, care plans and services provided;**

(b) **Set clear standards for existing institutions and the foster care system, including rules for the involvement of children and their parents in decision-making processes in accordance with article 9 of the Convention and ensure periodic review of the placement of children, in light of article 25 of the Convention;**

(c) **Ensure that all alternative care institutions and programmes are well monitored, including by independent complaint monitoring mechanisms and non-governmental organizations, with a view to ensuring the protection of children's rights, and provide children with easy access to these mechanisms; and**

(d) **Pursue all necessary measures to allow children placed in institutions to return to their families whenever possible and use the placement of children in institutions as a measure of last resort.**

Violence, abuse, ill-treatment and neglect

44. While acknowledging the efforts made by the State party and noting Section 53 of the Constitution of Thailand (1997), the Committee is deeply concerned about increasing reports of cases of domestic violence, child abuse and neglect in the country. It expresses its concern at the notable deficiencies in the domestic legislation as regards penalizing all forms of abuse, neglect and mistreatment, including sexual abuse (for example, the provisions of the Penal Code only protect female victims of rape). It also expresses its concern at the lack of a national data collection system on cases of violence against children.

45. **The Committee urges the State party to:**

(a) **Review its domestic legislation in order to penalize all forms of abuse, including sexual abuse, neglect, mistreatment and violence against children and to define clearly these crimes against children;**

- (b) Conduct timely and adequate investigations of all cases of child abuse and violence and to ensure that child victims of violence and abuse have access to adequate counselling and multidisciplinary assistance for recovery and reintegration;**
- (c) Establish or expand services available for the physical and psychological recovery and social reintegration of victims of sexual abuse as well as any other child victims of abuse, neglect, ill-treatment, violence or exploitation;**
- (d) Take appropriate measures to prevent the criminalization and stigmatization of victims, including through cooperation with non-governmental organizations;**
- (e) Carry out public education and awareness-raising campaigns of the consequences of ill-treatment of children, addressing sociocultural barriers that inhibit victims from seeking assistance; and**
- (f) Establish a data collection system for violence against children and conduct further analysis of the issue with the aim of preventing and reducing this phenomenon.**

46. In the context of the Secretary-General's in-depth study on the question of violence against children and the related questionnaire to Governments, the Committee acknowledges with appreciation that the State party hosted the Regional Consultation for East Asia and the Pacific, from 14 to 16 June 2005 and that it has submitted its written replies to the questionnaire. The Committee recommends that the State party use the outcome of the Regional Consultation on violence against children to take action, in partnership with civil society, to ensure the protection of every child from all forms of physical or mental violence and to generate momentum for concrete and, where appropriate, time-bound actions to prevent and respond to such violence and abuse.

Children in prison with their mothers

47. The Committee notes with concern the high rate of women in prison in Thailand, some of whom are pregnant or have children. The Committee is concerned that sentencing decisions do not consistently take into account the best interests of the child and women's role as mothers with childcaring responsibilities. It also notes with particular concern that a pregnant woman sentenced to capital punishment may be executed after her delivery. With regard to children residing in prison with their mothers, the Committee notes that women with children are separated from the general prison population, but expresses its concern about overcrowding, poor conditions of detention and inadequate staff.

48. Where the defendant has childcaring responsibilities, the Committee recommends that the principle of the best interests of the child (art. 3) is carefully and independently considered by competent professionals and taken into account in all decisions related to detention, including pretrial detention and sentencing, and decisions concerning the placement of the child. It recommends that alternative care for those children who are separated from their mothers in prison be regularly reviewed ensuring that the physical and mental needs of children are appropriately met. Furthermore, it recommends that the

State party continue to ensure that alternative care allows the child to maintain personal relations and direct contact with the mother who remains in prison. As regards children residing in prison with their mothers, the Committee recommends that the State party ensure that living conditions in prisons are adequate for the child's early development in accordance with article 27 of the Convention. The Committee encourages the State party to seek assistance from, among others, UNICEF and other United Nations bodies in this regard.

**5. Basic health and welfare
(arts. 6, 18 (para. 3), 23, 24, 26, 27 (paras. 1-3) of the Convention)**

Children with disabilities

49. The Committee notes with appreciation that the State party has undertaken many concrete measures to promote the full enjoyment of all human rights and fundamental freedoms by children with disabilities, including access to mainstream and specialized education and to vocational training. Despite these positive steps, the Committee is concerned that children with disabilities living in the remote areas of the country lack access to adequate health and social services, as well as to education. It also shares the State party's concern about the insufficient and incoherent data on children with disabilities and the non-standardized public and private services for them.

50. **The Committee recommends that the State party, taking into account the United Nations Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities (General Assembly resolution 48/96) and the recommendations adopted by the Committee on its day of general discussion on the rights of children with disabilities (see CRC/C/69), take all necessary measures to:**

(a) Formulate and adopt a comprehensive national policy for children with disabilities, and allocate necessary financial and human resources to implement the plan;

(b) Prevent and prohibit all forms of discrimination against children with disabilities, including by raising awareness of their rights, special needs and potential, and ensure equal opportunities for their full participation in all spheres of life;

(c) Standardize public and private services for children with disabilities and monitor the accessibility and quality of these services;

(d) Provide children with disabilities with physical access to schools and access to appropriate information and communication tools; and

(e) Establish a data collection mechanism on children with disabilities and to use such data in developing policies and programmes to promote their equal opportunities in society, paying particular attention to children with disabilities living in remote areas of the country.

Health and health services

51. While noting with appreciation the State party's efforts to improve primary health care, in particular the immunization programme, and noting as well the progress achieved in reducing infant, child and maternal mortality, the Committee is nevertheless concerned at the regional disparities in accessibility of health services, at the prevailing situation of malnutrition among children, particularly iodine and iron deficiencies, and at the incidence of thalassemia in the country. It is also concerned at the low rate of exclusive breastfeeding and notes with concern that the provisions of the International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes have not been enacted as law.

52. **The Committee recommends that the State party undertake all necessary measures:**

(a) **To ensure equal access to quality health services by children in all areas of the country, including children living in remote areas;**

(b) **To continue its efforts to improve prenatal care and to reduce maternal, infant and under-five mortality rates, paying particular attention to mothers and children living in remote areas of the country;**

(c) **To improve the nutritional status of children, inter alia, through introducing legislation and policies to ensure that the State party will meet universal salt iodization (USI) and elimination of iron deficiency goals;**

(d) **To continue to encourage exclusive breastfeeding for six months after birth, with the addition of an appropriate infant diet thereafter, taking into account the support needed for working mothers;**

(e) **To continue its efforts to reduce the incidence of thalassemia in the country, including through early detection and treatment programmes; and**

(f) **To continue to cooperate and seek technical assistance in this matter from, inter alia, the World Health Organization (WHO) and the United Nations Children's Fund (UNICEF).**

Adolescent health

53. The Committee notes with appreciation that adolescent drug use is now treated as a medical rather than criminal matter. It further appreciates that advertising for tobacco and alcohol is now prohibited. It is concerned, however, that the rates of drug and alcohol consumption among adolescents remain high.

54. **The Committee recommends that the State party continue to promote effective drug and alcohol awareness and prevention programmes specifically targeting children and adolescents. It also recommends that the State party continue to provide treatment and rehabilitation programmes for children and adolescents with addiction to drugs and alcohol.**

Environmental health

55. The Committee is concerned about a range of environmental problems such as air pollution and environmental degradation, including shortcomings in the municipal and industrial waste management, which have serious consequences for children's health and development. While noting improvements in water and sanitation, particularly for rural families, the Committee is concerned about regional disparities as regards access to safe drinking water and sanitation.

56. **The Committee recommends that the State party:**

(a) **Continue to take effective measures to improve access to safe drinking water and sanitation facilities, particularly in remote areas of the country; and**

(b) **Increase children's knowledge of environmental health issues by introducing environmental health education programmes in schools.**

HIV/AIDS

57. The Committee commends the State party for having met Millennium Development Goal 6 well ahead of schedule. It welcomes the various multisectoral measures taken to address the prevention and reduction of HIV/AIDS infection and takes note of the national programme for preventing mother-to-child transmission of HIV/AIDS (PMTCT), which provides pregnant women with voluntary counselling and free HIV-testing. The Committee nevertheless expresses its concern at the relatively high rate of children born at risk from mother-to-child transmission of HIV/AIDS annually. It notes with concern that adolescents are increasingly at risk of HIV-infection while the level of HIV/AIDS awareness among them has decreased. It is also concerned about the presence of risk factors predisposing HIV-infection such as the high number of sex workers. Further, it is concerned that that free trade agreements currently being negotiated with some other countries may negatively impact access to affordable medicines, in particular antiretroviral drugs.

58. **The Committee recommends that the State party, taking into account its general comment No. 3 on HIV/AIDS and the rights of the child of 2003 (CRC/GC/2003/3) and the International Guidelines on HIV/AIDS and Human Rights (E/CN.4/1997/37), continue to:**

(a) **Take multisectoral efforts to prevent new HIV-infections by adopting and implementing policies and programmes that particularly reflect community-level realities and by providing more technical and financial support for local-level programming, implementation and monitoring;**

(b) **Fully implement the national programme for preventing mother-to-child transmission of HIV/AIDS (PMTCT) by providing all pregnant women with adequate health and social services free of charge and by providing HIV-positive mothers with antiretroviral drugs and formula feeding for infants;**

- (c) Prevent and prohibit discrimination against children infected with and affected by HIV/AIDS, and ensure that these children have access to adequate social and health services;**
- (d) Ensure access to child-sensitive and confidential HIV/AIDS counselling when required by a child without parental consent;**
- (e) Systematically include accurate and comprehensive information about HIV/AIDS and sex education, including condom promotion, in school and tertiary-level curricula, and provide training to teachers and other education officials on teaching about HIV/AIDS and sex education;**
- (f) Ensure that regional and other free trade agreements do not have a negative impact on the enjoyment of the right to health by children. More specifically, ensure that such agreements will not negatively impact the availability of drugs and medicines for children; and**
- (g) Seek technical assistance from, among others, the Joint United Nations Programme on HIV/AIDS.**

59. The Committee also recommends that the State party integrate respect for the rights of the child and involve children in the development and implementation of its HIV/AIDS policies and strategies, including by taking into consideration the recommendations adopted by the Committee at its day of general discussion on children living in a world with HIV/AIDS (CRC/C/80, para. 243).

Standard of living

60. Notwithstanding the State party's continuous and very successful efforts to reduce poverty in Thailand, including the establishment of the Child Protection Fund, the Committee notes with concern that 36 per cent of the poor are children and that there are wide disparities in income levels across regions - the north and north-east, and the three southernmost provinces being the most economically disadvantaged areas. The Committee is deeply concerned about difficulties faced by children living in poverty, particularly orphans, street children, children with disabilities and children belonging to indigenous and minority communities, in the full enjoyment of their human rights, including access to social and health services and education.

61. In accordance with article 27 of the Convention, the Committee recommends that the State party continue to allocate resources for effective poverty reduction measures, particularly in the north, north-east and the three southernmost provinces. It recommends that the State party strengthen its efforts to raise the standard of living among its population living in poverty, inter alia, through enhancing the capacity to develop and monitor poverty reduction strategies at the local and community levels, and ensuring access to social and health services, education and adequate housing. It also requests the State party to increase its efforts to provide earmarked funds and concrete assistance and support to children and families in poverty.

**6. Education, leisure and cultural activities
(arts. 28, 29 and 31 of the Convention)**

Education, including vocational training and guidance

62. The Committee welcomes various legislative, administrative, policy and budgetary measures to increase compulsory schooling from 6 to 9 years and to provide free education for up to 12 years, as well as to expand access to education, improve educational facilities and provide education in local or minority languages. In particular, the Committee welcomes the Cabinet's resolution of 5 July 2005, which provides non-registered children, including children of non-registered migrants as well as stateless children with access to the regular education system. Notwithstanding these positive steps, the Committee remains concerned that some children, particularly those belonging to the most vulnerable groups and those living in remote areas, still do not have equal access to quality education. The Committee is also concerned that preschool facilities are limited and that dropout rates at primary and secondary levels remain high.

63. **The Committee urges the State party to fully implement the Cabinet resolution, which provides non-registered children with access to the regular education system and to allocate adequate resources for its implementation at the local level. In light of article 28 of the Convention, the Committee recommends that the State party allocate adequate financial, human and technical resources in order to:**

- (a) Expand affordable preschool facilities in all areas of the country;**
- (b) Adopt effective measures to decrease the dropout rate in primary and secondary school;**
- (c) Continue efforts to provide indigenous and minority children with equal access to quality education, which respects their distinct cultural patterns and uses local indigenous and minority languages;**
- (d) Ensure the supervision by the Ministry of Education of all schools within the jurisdiction of the State party to ensure that children receive the same educational curricula while respecting the rights of minorities to study their own language and religion, and to ensure that every child receiving education is protected from extremist political or religious ideology;**
- (e) Take all necessary measures to ensure equal access to quality education to children in the southernmost provinces of the State party belonging to the most vulnerable groups;**
- (f) Expand the availability and improve the quality of vocational training; and**
- (g) Cooperate with the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) and UNICEF, among others, as well as non-governmental organizations to improve the education sector.**

Aims of education

64. The Committee is concerned about the overall quality of education due in part to the poor quality of teaching methods and to a shortage of qualified teachers. It notes with concern that the highly competitive nature of the education system, increasing particularly as children approach higher levels of learning, places additional burdens on children and may hamper the development of the child to his or her fullest potential. In this respect the Committee notes that some children attend tutor schools after regular school hours, which limits the possibility for rest, leisure, play, cultural and recreational activities, and for which there are additional costs. Further, it notes that there are inadequate sports and recreation opportunities in many schools. The Committee is also concerned that teaching and learning activities regarding human rights and child rights are left to the discretion of teachers and are not made compulsory in all schools.

65. **The Committee recommends that the State party, taking into account its general comment No. 1 of 2001 (CRC/GC/2001/1) on the aims of education, take all measures to:**

(a) Strengthen further its efforts to improve the quality of education, including through teacher training and expanding recruitment of qualified teachers, in particular women and persons from minority and indigenous groups;

(b) Enhance the quality of education in a manner that seeks to reduce the competitiveness of the education system and promotes active learning capacities and strengthen efforts to promote the development of children's personality, talents and abilities to their fullest potential, including through the promotion of cultural life, the arts, play and recreational activities in schools;

(c) Provide sports and recreational activities as part of the curriculum; and

(d) Ensure that the teaching of human rights education, including education on children's rights, is mandatory in both public and private schools at all education levels.

8. Special protection measures (arts. 22, 30, 38, 39, 40, 37 (b)-(d), 32-36 of the Convention)

Children of refugees and asylum-seekers

66. While noting that legislation on registration of birth and nationality of children born in Thailand are currently being drafted, the Committee is deeply concerned at the absence of a legal framework for the protection of children of refugees and asylum-seekers in Thailand as well as the potential for refoulement. It is also concerned about unaccompanied or separated children who are particularly vulnerable to abuse and exploitation. Further, it is concerned about the security of children, including former child soldiers that may be housed in refugee camps. The Committee regrets that the State party has not ratified the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Optional Protocol and that the State party has not withdrawn its reservations to articles 7 and 22 of the Convention.

67. **The Committee urges the State party urgently to adopt and implement legislation for the protection of asylum-seeking and refugee children, and ensure that policies and programmes are implemented that guarantee the security of these children, in particular**

in camps. It also urges the State party to ensure that the principle of non-refoulement is respected in decisions with respect to these children, in particular former child soldiers. The Committee also reiterates its previous recommendations and urges the State party to ratify the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and its 1967 Optional Protocol.

Children of migrant workers

68. While acknowledging the State party's efforts to register children of migrant families, it is still deeply concerned about their vulnerability in Thailand. The alleged human rights violations of migrant workers and their family members, such as arbitrary arrests and detention by local police, give cause for serious concern. The Committee regrets that many families, even pregnant women with small children, are deported despite their fear of persecution. In addition, the Committee notes with particular concern that children of migrant workers lack access to a range of health and education services, including those related to HIV/AIDS prevention and care, that their living conditions are often extremely poor and that many of them work long hours in hazardous conditions.

69. **The Committee recommends that the State party take urgent measures to ensure that the children of migrant workers or their family members, in particular non-registered migrants, are not arbitrarily arrested, detained or persecuted and that if they are to be returned to their country of origin, the principle of non-refoulement should be respected. It recommends that the children of migrant workers are ensured access to health and social services and to education in accordance with the principle of non-discrimination. Furthermore, the Committee recommends that the State party ratify the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families.**

Economic exploitation and child labour

70. The Committee notes that a National Plan of Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour (2004-2009) has been introduced. It also notes with appreciation the State party's cooperation with the International Labour Organization's International Programme on the Elimination of Child Labour (ILO/IPEC). Despite these positive measures, the Committee remains concerned at the widespread occurrence of economic exploitation, including child labour, in the State party. It is also concerned that the Labour Protection Act does not cover children working in the informal sector (for example agriculture, small-scale family enterprises and domestic service).

71. **The Committee recommends that the State party:**

- (a) Effectively implement domestic labour laws;**
- (b) Extend the Labour Protection Act to ensure protection for children working in the informal sector;**

(c) Improve the labour inspection system in order to safeguard that work performed by children is light work and not exploitative, and enable that system to monitor and report on the practice of domestic and rural labour by children;

(d) Ensure that children engaged in labour continue to have access to education, training and recreation; and

(e) Continue to actively participate in regional and interregional ILO/IPEC activities.

Sexual exploitation and trafficking in children

72. The Committee notes the serious efforts made by the State party to combat the sexual exploitation of children, including the adoption of the Prevention and Suppression of Prostitution Act of 1996 and the Plan of Action on Preventing and Combating Commercial Sexual Exploitation. It expresses its concern, however, at the wide occurrence of sexual exploitation including child prostitution, sex tourism and child pornography in the State party.

73. Despite the State party's intensified efforts to combat trafficking in children, such as the establishment in March 2005 of the National Committee on Prevention and Suppression of Human Trafficking, the adoption of a six-year national policy and plan of action to address the issue of trafficking in children and women in 2003 and the conclusion of memoranda of understanding with neighbouring countries, the Committee expresses its deep concern that Thailand is a source, transit and destination country for trafficking in children for the purposes of sexual exploitation and forced labour. It notes with concern the reported cases of internal trafficking, such as trafficking of girls belonging to indigenous and tribal peoples from north to south. It further notes with concern the increased risk of trafficking and exploitation faced by children of vulnerable groups, as well as the deportation of child trafficking victims. Furthermore, weak law enforcement and implementation of anti-trafficking measures in the State party give cause for serious concern.

74. The Committee urges the State party to strengthen its efforts to provide adequate assistance and social reintegration services for sexually exploited and/or trafficked children in accordance with the Declaration and Agenda for Action and the Global Commitment adopted at the 1996 and 2001 World Congresses against Commercial Sexual Exploitation of Children.

75. In light of article 34 and other related articles of the Convention, the Committee recommends that the State party:

(a) Strengthen measures to combat all forms of trafficking within the country and across its borders by ensuring effective enforcement of the relevant legislation;

(b) Strengthen and expand bilateral and multilateral agreements and cooperation programmes with other countries of origin and transit to prevent trafficking in children;

(c) Ensure that all trafficking cases are investigated and that perpetrators are charged and punished;

(d) Ensure that child victims of trafficking are protected and not criminalized and that they are provided with adequate recovery and social reintegration services and programmes;

(e) Pay particular attention to the existing risk factors, such as the increasing sex tourism in the region, and continue to collaborate with the Tourism Authority of Thailand (TAT) and tourism service providers in this respect;

(f) Continue to raise public awareness about the negative effects of child trafficking and train professionals working with and for children as well as the general public to combat and prevent trafficking in children;

(g) Ratify the Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (2000); and

(h) Strengthen cooperation, among others, with the ILO/IPEC, International Organization for Migration and non-governmental organizations.

Administration of juvenile justice

76. The Committee welcomes the recent amendment to the Act Instituting the Juvenile and Family Courts and the Juvenile and Family Procedures of 1991 that entered into force in February 2005, which stipulates that procedures for Juvenile and Family Courts must be applied in all Criminal Courts in provinces where such Courts do not exist. It notes the recent Ministerial regulation prohibiting corporal punishment in penal institutions. The Committee also welcomes the use of shelter houses, as well as diversion programmes for juvenile offenders and the Family Group Conferencing programme, which promote the concept of restorative justice. The Committee notes that approximately 4,500 juvenile offenders are sent to detention centres every year. It is concerned, however, that children continue to be housed with adults in detention due to a lack of juvenile detention facilities in some areas. It also reiterates its concern at the low minimum age of criminal responsibility (7 years).

77. **The Committee reiterates its previous recommendation and urges the State party to ensure that its legislation and practice concerning juvenile justice is in full compliance with the provisions of the Convention, in particular articles 37, 39 and 40 as well as other relevant international standards in this area such as the United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (The Beijing Rules) (General Assembly resolution 40/33), the United Nations Guidelines for the Prevention of Juvenile Delinquency (The Riyadh Guidelines) (General Assembly resolution 45/112), the United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (General Assembly resolution 45/113) and the Guidelines for Action on Children in the Criminal Justice System (annexed to Economic and Social Council resolution 1997/30 of 21 July 1997). In this regard, the Committee recommends that the State party:**

(a) Amend the relevant provisions of its Penal Code to increase the minimum age of criminal responsibility to an internationally acceptable standard;

- (b) Amend its national legislation to reinforce the prohibition against the use of corporal punishment in penal institutions;**
- (c) Ensure that detained persons below 18 years are always separated from adults, and that deprivation of liberty is used only as a last resort for the shortest appropriate time and in appropriate conditions;**
- (d) Expedite the provision of separate facilities and/or separate cells in detention facilities for persons below 18 to ensure that they exist in all districts, and to provide educational, vocational and therapeutic programmes for those incarcerated;**
- (e) Continue to implement alternative measures to detention such as diversion, probation, counselling, family and community group conferencing, community service or suspended sentences;**
- (f) Support and reinforce prevention strategies and measures, particularly with regard to vulnerable children;**
- (g) Support community-based programmes and services to assist children in conflict with the law and their reintegration with society; and**
- (h) Seek technical cooperation from, inter alia, UNICEF and OHCHR.**

Children belonging to indigenous and minority communities

78. The Committee expresses its concern about the situation of children belonging to indigenous, tribal and minority communities who are subject to both stigmatization and discrimination. In particular, it is concerned about widespread poverty among indigenous peoples and minorities and the limited enjoyment of their human rights, in particular, concerning their access to social and health services and education. The Committee is also concerned that many indigenous and minority children are stateless and/or have no birth registration and are at increased risk for abuse and exploitation. It further notes that there is at present insufficient demographic data on the hill-tribe population in Thailand.

79. The Committee recalls the State party's obligations under articles 2 and 30 of the Convention and recommends that it ensure the full enjoyment, by indigenous and minority children, of all of their human rights equally and without discrimination. In this regard, the Committee urges the State party to take adequate measures to protect the rights of indigenous and minority children to preserve their historical and cultural identity, customs, traditions and languages, taking into account the recommendations adopted by the Committee on its day of general discussion on the rights of indigenous children in September 2003. It also urges the State party to continue to develop and implement policies and programmes in order to ensure equal access to culturally appropriate services, including social and health services and education. The Committee also recommends that the State party ensure access to birth registration for all indigenous and minority children and continue to implement measures to address the issue of statelessness. The Committee

further recommends that the State party conduct a demographic survey of the hill-tribe population and of all other minority and indigenous groups, disaggregating data by sex, age and province.

9. Optional Protocols to the Convention on the Rights of the Child

80. The Committee welcomes the State party's accession to the Optional Protocol to the Convention on the sale of children, child prostitution and child pornography in January 2006. It notes the Cabinet's recent decision to become party to the Optional Protocol on the involvement of children in armed conflict and recommends that the State party ratify that Optional Protocol.

10. Follow-up and dissemination

Follow-up

81. The Committee recommends the State party to take all appropriate measures to ensure full implementation of the present recommendations, inter alia, by transmitting them to the members of the Cabinet, the Parliament, to the relevant ministries and to provincial and district authorities, when applicable, for appropriate consideration and further action.

Dissemination

82. The Committee further recommends that the second periodic report and written replies submitted by the State party and related recommendations (concluding observations) it adopted be made widely available in the languages of the country, including (but not exclusively) through the Internet, to the public at large, civil society organizations, youth groups, professional groups and children in order to generate debate and awareness of the Convention, its implementation and monitoring.

11. Next report

83. In light of the recommendation on reporting periodicity adopted by the Committee and described in the report of its twenty-ninth session (CRC/C/114), the Committee underlines the importance of a reporting practice that is in full compliance with the provisions of article 44 of the Convention. An important aspect of States parties' responsibilities to children under the Convention is ensuring that the Committee on the Rights of the Child has regular opportunities to examine the progress made in the Convention's implementation. In this regard, regular and timely reporting by States parties is crucial. The Committee invites the State party to submit its third and fourth reports in one consolidated report by 25 April 2009, the due date of the fourth report. This consolidated report should not exceed 120 pages (see CRC/C/148). The Committee expects the State party to report thereafter every five years, as foreseen by the Convention.
